

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑ - ๒/๒๕๕๙

เรื่องพิจารณาที่ ๒/๒๕๕๙
เรื่องพิจารณาที่ ๓/๒๕๕๙

วันที่ ๓๐ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙

ระหว่าง { นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง
พรรคคนขอปลดหนี้ ผู้ถูกร้อง

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคคนขอปลดหนี้

นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง ยื่นคำร้องรวมสองคำร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคคนขอปลดหนี้ ผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ ประกอบมาตรา ๔๒ วรรคสอง และมาตรา ๘๒ และขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้องที่ถูกยุบไป จะจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ และมีคำสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้องมีกำหนดเวลาห้าปี

นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๘

คำร้องที่หนึ่ง (เรื่องพิจารณาที่ ๒/๒๕๕๘)

ผู้ถูกร้องได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนตามโครงการและแผนงานจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๑ จำนวน ๑๐ โครงการ วงเงินจำนวน ๗๐๔,๐๐๐ บาท (เจ็ดแสนสี่พันบาทถ้วน) โดยผู้ถูกร้องได้เบิกจ่ายเงินจำนวนดังกล่าวทั้งหมดแล้วและได้ยื่นรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ และส่งคืนเงินเหลือจ่ายพร้อมดอกเบี้ยจำนวน ๒๒๑,๕๐๑.๒๖ บาท (สองแสนสองหมื่นหนึ่งพันห้าร้อยเอ็ดบาทยี่สิบหกสตางค์) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ปรากฏว่า ผู้ถูกร้องจัดส่งเอกสารประกอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุนไม่ถูกต้องครบถ้วน สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจึงได้มีหนังสือ ที่ ลต ๐๔๐๒/๑๓๕๒๖ ลงวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๖ แจ้งให้ผู้ถูกร้องส่งเอกสารประกอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุน หรือส่งคืนเงินสนับสนุนหากผู้ถูกร้องไม่สามารถจัดส่งเอกสารประกอบได้ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือ ผู้ถูกร้องได้รับหนังสือเมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๖ ครบกำหนดระยะเวลาวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๖ ต่อมาผู้ถูกร้องมีหนังสือสำนักงานใหญ่พรรคคนขอปลดหนี้ ที่ คปน. ๐๐๑/๐๐๑ ลงวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๕๗ จัดส่งเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมและคืนเงินของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ เพิ่มเติมจำนวนหนึ่ง แต่ยังคงขาดเอกสารหลักฐานค่าพาหนะเดินทางของโครงการค่าใช้จ่ายในการจัดประชุมใหญ่พรรคผู้ถูกร้องจำนวนเงิน ๑๖,๕๐๐ บาท (หนึ่งหมื่นหกพันห้าร้อยบาทถ้วน) โดยแจ้งว่าจะขอจัดส่งคืนเงินในภายหลัง ต่อมาผู้ถูกร้องมีหนังสือสำนักงานใหญ่พรรคคนขอปลดหนี้ ที่ คปน. ๐๐๑/๐๐๙ ลงวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๗ แจ้งว่าจะดำเนินการโอนเงินจำนวนดังกล่าวในวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๗ แต่เมื่อครบกำหนดระยะเวลาดังกล่าวผู้ถูกร้องก็มิได้โอนเงินคืนแต่อย่างใด ผู้ร้องจึงมีหนังสือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ลต (ทบพ.) ๐๔๐๒/๖๙๗๙ ลงวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๗ แจ้งให้ผู้ถูกร้องส่งคืนเงินจำนวน ๑๖,๕๐๐ บาท (หนึ่งหมื่นหกพันห้าร้อยบาทถ้วน) ภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือ แต่เมื่อพ้นระยะเวลาที่กำหนดผู้ถูกร้องก็มิได้ส่งคืนเงินสนับสนุนแต่อย่างใด สำหรับการเรียกคืนเงินสนับสนุน ผู้ร้องมีหนังสือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ลต (ทบพ.) ๐๔๐๒/ว ๖๘๙

ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๘ เรียกคืนเงินสนับสนุนจากอดีตกรรมการบริหารพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง เป็นจำนวนเงิน ๑๖,๕๐๐ บาท (หนึ่งหมื่นหกพันห้าร้อยบาทถ้วน) โดยให้ส่งคืนภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือ เมื่อครบกำหนดระยะเวลาดังกล่าวสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งก็มีได้รับเงินสนับสนุนคืนแต่อย่างใด

ผู้ร้องพิจารณาแล้วเห็นว่า แม้ผู้ถูกร้องได้จัดส่งแบบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ (แบบ ร.ง. ๒) พร้อมหลักฐานการใช้จ่ายเงิน แต่เอกสารหลักฐานประกอบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนไม่ถูกต้องครบถ้วน ผู้ร้องจึงให้จัดส่งเอกสารหลักฐานประกอบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุน และ/หรือส่งคืนเงินสนับสนุนหากไม่สามารถจัดส่งเอกสารประกอบได้ ทั้งให้ออกาสผู้ถูกร้องแต่ผู้ถูกร้องยังเพิกเฉย จึงเป็นการไม่ดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ ประกอบมาตรา ๔๒ วรรคสอง ในประเด็นที่จะต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้ถูกต้องตามความเป็นจริง อันเป็นเหตุยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๙๓ จึงได้เสนอขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง

คณะกรรมการการเลือกตั้งมีมติในการประชุม ครั้งที่ ๓๙/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๘ เห็นชอบให้ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้มีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ ประกอบมาตรา ๘๒ และขอให้มีคำสั่งให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคไทยเป็นไท ลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๔ จำนวน ๔ คน และเรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคไทยเป็นไท ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ จำนวน ๑๓ คน จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ และขอให้ มีคำสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง ตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคไทยเป็นไท ลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๔ จำนวน ๔ คน และเรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการ

บริหารพรรคไทยเป็นไท ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ จำนวน ๑๓ คน มีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๘

คำร้องที่สอง (เรื่องพิจารณาที่ ๓/๒๕๕๘)

ผู้ถูกร้องได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนตามโครงการและแผนงานจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๑ จำนวน ๘ โครงการ วงเงินจำนวน ๖๗๔,๐๐๐ บาท (หกแสนเจ็ดหมื่นสี่พันบาทถ้วน) โดยผู้ถูกร้องได้เบิกจ่ายเงินจำนวนดังกล่าวทั้งหมดแล้วและได้ยื่นรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพบว่า มีกรณีผู้ถูกร้องรายงานว่าได้ดำเนินการ ๒ โครงการ เป็นเงิน ๒๘๒,๒๘๐ บาท (สองแสนแปดหมื่นสองพันสองร้อยแปดสิบบาทถ้วน) และเงินคงเหลือรายการค่าไปรษณียากรสำนักงานใหญ่พรรคคนขอปลดหนี้ จำนวน ๓,๗๖๕ บาท (สามพันเจ็ดร้อยหกสิบบาทถ้วน) และรายการค่าใช้จ่ายในการเช่าอินเทอร์เน็ตพรรคคนขอปลดหนี้ จำนวน ๒,๕๒๐ บาท (สองพันห้าร้อยยี่สิบบาทถ้วน) รวมเป็นเงินที่จะต้องส่งคืนกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองพร้อมดอกเบี้ย จำนวน ๒๘๘,๕๘๔.๔๕ บาท (สองแสนแปดหมื่นแปดพันห้าร้อยแปดสิบบาทสี่สิบบาทสี่สตางค์) แต่ปรากฏว่าผู้ถูกร้องไม่ได้ส่งคืนเงินคงเหลือแก่กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองภายในเดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๕๖ ตามที่รายงานไว้ในแบบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ (แบบ ร.ง. ๒) แต่อย่างไรก็ดี สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีหนังสือ ที่ ลต ๐๔๐๒/๒๘๘๕ ลงวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ แจ้งให้ผู้ถูกร้องส่งคืนภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือ แต่ผู้ถูกร้องก็ได้ส่งคืนเงินจำนวนดังกล่าว

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ปรากฏว่า ผู้ถูกร้องจัดส่งเอกสารประกอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุนไม่ถูกต้องครบถ้วน ผู้ร้องมีหนังสือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ลต (ทบพ.) ๐๔๐๒/๖๙๑๐ ลงวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๗ แจ้งให้ผู้ถูกร้องจัดส่งใบแจ้งค่าใช้จ่ายบริการในโครงการเช่าอินเทอร์เน็ต

ของพรรคการเมือง ตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนธันวาคม ๒๕๕๕ เป็นจำนวนเงิน ๗,๐๘๐ บาท (เจ็ดพันแปดสิบบาทถ้วน) เพื่อประกอบการตรวจสอบเอกสารการเบิกจ่ายภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ ได้รับหนังสือ คือวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๗ เมื่อพ้นระยะเวลาที่กำหนดผู้ถูกร้องก็ได้จัดส่งเอกสาร หลักฐานเพิ่มเติมแต่อย่างใด ผู้ร้องมีหนังสือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ลต (ทบพ.) ๐๔๐๒/๑๕๒๕๒ ลงวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ แจ้งให้ผู้ถูกร้องส่งคืนเงินสนับสนุนแก่กองทุน เพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองตามโครงการค่าเช่าอินเทอร์เน็ตของสำนักงานใหญ่ ซึ่งได้เบิกจ่ายไปแล้วคืน ให้แก่กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง เป็นจำนวนเงิน ๗,๐๘๐ บาท (เจ็ดพันแปดสิบบาทถ้วน) ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ ได้รับหนังสือ ผู้ถูกร้องได้รับหนังสือเมื่อวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๕๗ เมื่อครบกำหนดระยะเวลาผู้ถูกร้องมิได้ส่งคืนเงินสนับสนุน แต่ได้มีหนังสือสำนักงานใหญ่พรรคคนขอปลดหนี้ ที่ คปน. ๐๐๑/๐๐๒ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๗ (ที่ถูกตัดคือวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๘) แจ้งต่อผู้ร้องว่า องค์กรโทรศัพท์ที่ไม่สามารถออกเอกสารฉบับใหม่ให้ได้ ผู้ถูกร้องจึงไม่สามารถนำส่ง เอกสารได้ จึงขอส่งคืนเงินสนับสนุน จำนวน ๗,๐๘๐ บาท (เจ็ดพันแปดสิบบาทถ้วน) ภายในเดือน มีนาคม ๒๕๕๘ ผู้ร้องได้มีหนังสือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ลต (ทบพ.) ๐๔๐๒/๑๔๐๙ ลงวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ แจ้งให้ผู้ถูกร้องส่งคืนเงินสนับสนุนภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ ได้รับหนังสือ แต่ผู้ถูกร้องก็ได้ส่งคืนเงินสนับสนุนตามกำหนดดังกล่าว นอกจากนั้นผู้ร้องยังมีหนังสือสำนักงาน คณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ลต (ทบพ.) ๐๔๐๒/ว ๗๘๑ ลงวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๕๘ เรียกคืน เงินสนับสนุนจากอดีตกรรมการบริหารพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง เป็นจำนวนเงิน ๗,๐๘๐ บาท (เจ็ดพันแปดสิบบาทถ้วน) โดยให้ส่งคืนภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ ได้รับหนังสือ เมื่อครบกำหนด ระยะเวลาดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งก็มิได้รับเงินสนับสนุนคืนจากบุคคลดังกล่าว เช่นกัน

ผู้ร้องพิจารณาแล้วเห็นว่า แม้ผู้ถูกร้องได้จัดส่งแบบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนจากกองทุน เพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ พร้อมเอกสารการใช้จ่ายเงิน แต่เมื่อเรียกเอกสาร ประกอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุน และเรียกคืนเงิน ผู้ถูกร้องไม่สามารถจัดส่งเอกสารประกอบการใช้ ใช้จ่ายเงินและมีได้ส่งคืนเงินคงเหลือพร้อมดอกเบี้ยภายในเดือนมกราคมของปี พ.ศ. ๒๕๕๖ ตามที่ กล่าวอ้างในแบบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ในรอบปี

พ.ศ. ๒๕๕๕ (แบบ ร.ง. ๒) จึงเป็นการไม่จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมือง ในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ให้ถูกต้องตามความเป็นจริง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ ประกอบมาตรา ๔๒ วรรคสอง อันเป็นเหตุยุบ พรรคการเมืองตามมาตรา ๙๓ จึงได้เสนอขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง

คณะกรรมการการเลือกตั้งมีมติในการประชุม ครั้งที่ ๔๙/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ เห็นชอบให้ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้มีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ ประกอบมาตรา ๘๒ และขอให้ มีคำสั่งให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง ตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคไทยเป็นไท ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ จำนวน ๑๓ คน จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ และขอให้มีคำสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหาร พรรคผู้ถูกร้อง ตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการ บริหารพรรคไทยเป็นไท ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ จำนวน ๑๓ คน มีกำหนดเวลาห้าปี นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๘

ข้อเท็จจริงปรากฏตามคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม และเอกสารประกอบซึ่งผู้ถูกร้องมิได้โต้แย้ง สรุไปได้ ดังนี้

ผู้ร้องได้มีประกาศรับแจ้งการจัดตั้งพรรคผู้ถูกร้อง ซึ่งขณะนั้นใช้ชื่อพรรคเกษตรมหาชน เป็นพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๔๑ ต่อมาวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๔๖ ผู้ร้องมีประกาศ เรื่อง ตอบรับ การเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคและข้อบังคับพรรคเกษตรมหาชน เปลี่ยนชื่อเป็นพรรคคนขอปลดหนี้ และวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๔๙ ผู้ร้องมีประกาศ เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคคนขอปลดหนี้

เปลี่ยนชื่อเป็นพรรคไทเป็นไท และวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๒ ผู้ร้องมีประกาศ เรื่อง ตอรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรคไทเป็นไท เปลี่ยนชื่อเป็น พรรคไทยเป็นไท

วันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๔ ผู้ร้องมีประกาศ เรื่อง ตอรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคไทยเป็นไท จำนวน ๔ คน เนื่องจากนายตรีสัสต์ จันทน์เทียนเดชา ลาออกจากตำแหน่งหัวหน้าพรรคและสมาชิกพรรคไทยเป็นไท ทำให้คณะกรรมการบริหารพรรคพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะตามข้อบังคับพรรคไทเป็นไท พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๒๑ วรรคหนึ่ง (๙) และวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ผู้ร้องมีประกาศ เรื่อง ตอรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคไทยเป็นไท จำนวน ๑๓ คน ต่อมาวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ผู้ร้องมีประกาศ เรื่อง ตอรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคไทยเป็นไท เปลี่ยนชื่อเป็นพรรคคนขอปลดหนี้

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องทั้งสองนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับมาตรา ๕ และมาตรา ๔๔ ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยปัญหาว่ากฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้หรือไม่ และตามที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง กำหนดให้เป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ แต่สำหรับผู้ตรวจการแผ่นดิน ให้มีอำนาจเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้เฉพาะเมื่อมีกรณีเห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญนี้” และวรรคสอง บัญญัติว่า “การพิจารณาและการทำคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น ในระหว่างที่ยังไม่มีกฎหมายดังกล่าว ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัยที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่รัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ทั้งนี้ เพียงเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อวรรคหนึ่งหรือรัฐธรรมนูญนี้” พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ บัญญัติว่า “พรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุน ต้องใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในส่วนนี้ และส่วนที่ ๕ การใช้จ่ายของพรรคการเมือง และจะต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้อง

ตามความเป็นจริง และยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป และให้นำความในมาตรา ๔๒ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม” มาตรา ๔๒ วรรคสอง บัญญัติว่า “เมื่อครบระยะเวลาการรายงานตามวรรคหนึ่งแล้ว หากพรรคการเมืองใดยังไม่ได้รายงานให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งให้หัวหน้าพรรคการเมืองรายงานภายในระยะเวลาที่กำหนด ถ้าพ้นกำหนดระยะเวลาแล้วยังมิได้รายงานโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการเพื่อให้มีการยุบพรรคการเมืองนั้น” และมาตรา ๙๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในกรณีที่พรรคการเมืองใดมีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมืองแต่พรรคการเมืองนั้นยังมีสมาชิกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่ หรือในกรณีที่พรรคการเมืองใดไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง หรือมาตรา ๘๒ ให้ยุบพรรคการเมืองนั้น” และวรรคสอง บัญญัติว่า “เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามวรรคหนึ่ง ให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนเมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่าเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น” ดังนั้น เมื่อผู้ร้องโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่า ผู้ถูกร้องไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ ประกอบมาตรา ๔๒ วรรคสอง อันเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามมาตรา ๙๓ วรรคหนึ่ง ผู้ร้องจึงมีอำนาจยื่นคำร้องทั้งสองต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อดำเนินการให้มีการยุบพรรคผู้ถูกร้อง โดยผู้ร้องได้ยื่นคำร้องที่หนึ่งต่อศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๘ คำร้องที่สอง เมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ อันเป็นการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในระยะเวลา ๑๕ วัน นับแต่วันที่ความปรากฏต่อผู้ร้องตามนัยมาตรา ๙๓ วรรคสอง แล้ว กรณีจึงเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๔๕ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ และข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๑๗ (๒๐) ศาลรัฐธรรมนูญจึงรับคำร้องทั้งสองไว้พิจารณาวินิจฉัย และให้ผู้ถูกร้องชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับสำเนาคำร้อง และมีคำสั่งให้รวมการพิจารณาคำร้องทั้งสองเข้าด้วยกัน

ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเพิ่มเติม สรุปได้ว่า ผู้ถูกร้อง ได้มีมติในการประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๗ ให้ยกเลิกพรรค ผู้ถูกร้องและยกทรัพย์สินให้แก่มูลนิธิกตัญญู (องค์การสาธารณประโยชน์) และนายอภิชาติวรัญญู ศรีอารวงศา รักษาการนายทะเบียนสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคและ นายทะเบียนสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องเมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๗ และคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง ได้หมดวาระเนื่องจากดำรงตำแหน่งครบวาระ ๔ ปี ตามข้อบังคับพรรคไทเป็นไท พ.ศ. ๒๕๕๑ (ซึ่งใช้เป็นข้อบังคับของพรรคผู้ถูกร้อง) ข้อ ๒๑ วรรคหนึ่ง เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๘ จึงขอให้ ศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคผู้ถูกร้อง โดยไม่เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคและกรรมการ บริหารพรรคเป็นเวลาห้าปี ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๘ เนื่องจากคณะกรรมการบริหารพรรคหมดวาระการดำรงตำแหน่ง

ผู้ร้องยื่นคำร้องชี้แจงสรุปได้ว่า หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องได้มีหนังสือพรรคคนขอปลดหนี้ ที่ คปน. ๐๐๑/๐๑๐ ลงวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๕๗ เรื่อง ส่งบันทึกรายงานประชุมใหญ่ประจำปี ครั้งที่ ๑/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๗ พร้อมเอกสารประกอบ โดยที่ประชุมใหญ่มีมติ เป็นเอกฉันท์ให้เลิกพรรคผู้ถูกร้องและยกทรัพย์สินให้แก่มูลนิธิกตัญญู (องค์การสาธารณประโยชน์) ซึ่งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) บัญญัติว่า พรรคการเมืองย่อมเลิกไปด้วยมีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง เว้นแต่เป็นกรณี ที่สมาชิกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ดำเนินการยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๙๓ วรรคหนึ่ง แต่ตาม ข้อบังคับของพรรคผู้ถูกร้องมิได้กำหนดเรื่องการเลิกพรรคการเมืองไว้ สำนักงานคณะกรรมการ การเลือกตั้งจึงประสานไปยังพรรคผู้ถูกร้อง และได้รับแจ้งจากหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องว่าไม่ประสงค์ เลิกพรรคการเมืองแล้ว และขอดำเนินกิจการทางการเมืองในนามพรรคผู้ถูกร้องต่อไป

สำหรับกรณีที่ นายอภิชาติวรัญญู ศรีอารวงศา รักษาการนายทะเบียนสมาชิกพรรค ลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคและนายทะเบียนสมาชิกพรรค เมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๗ และ คณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องได้พ้นจากตำแหน่งทั้งคณะเนื่องจากดำรงตำแหน่งครบวาระ ๔ ปี เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๘ ผู้ถูกร้องจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคผู้ถูกร้อง โดยไม่ตัดสิทธิ กรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องทุกคนเป็นเวลาห้าปีเนื่องจากดำรงตำแหน่งครบวาระนั้น กรณีนี้ผู้ร้อง

โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวแล้วและคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องต้องอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะได้รับแจ้งการตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่จากผู้ร้องตามข้อบังคับของพรรคผู้ถูกร้อง ข้อ ๒๑ วรรคห้า

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม คำชี้แจงในประเด็นที่เกี่ยวข้อง คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเพิ่มเติม และเอกสารหลักฐานในสำนวนแล้ว เห็นว่า คดีมีข้อเท็จจริงเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้ จึงงดทำการไต่สวนตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๓๒ วรรคหนึ่ง พร้อมทั้งกำหนดประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยรวม ๓ ประเด็น ดังนี้

(๑) มีเหตุยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ เนื่องจากไม่ดำเนินการตามมาตรา ๘๒ หรือไม่

(๒) ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้อง จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ หรือไม่

(๓) หัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่มีส่วนร่วม รู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำได้แล้วมิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำได้แล้ว อันจะต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๘ หรือไม่

ประเด็นที่หนึ่ง มีเหตุยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ เนื่องจากไม่ดำเนินการตามมาตรา ๘๒ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ถูกร้องได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนตามโครงการและแผนงานจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๑ และได้เบิกจ่ายเงินจากกองทุนดังกล่าวแล้ว ผู้ถูกร้องจึงมีหน้าที่ต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของ

พรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ให้ถูกต้องตามความเป็นจริง และยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๕ และภายในวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๖ ตามลำดับ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ ซึ่งการจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งนั้น จะต้องประกอบด้วยแบบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปีปฏิทิน และเอกสารหลักฐานประกอบรายงานนั้นด้วย เพื่อให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถตรวจสอบได้ว่าการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินถูกต้องตามความเป็นจริง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ หรือไม่ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ถูกร้องได้ยื่นรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ และเอกสารหลักฐานประกอบแล้ว แต่จัดส่งเอกสารหลักฐานประกอบการใช้จ่ายเงินไม่ครบถ้วนถูกต้อง ผู้ร้องอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๒ วรรคสอง มีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องจัดส่งเอกสารหลักฐานประกอบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ เพิ่มเติมภายในระยะเวลาที่กำหนด หากส่งเอกสารดังกล่าวไม่ได้ให้ส่งคืนเงินสนับสนุน แต่ผู้ถูกร้องก็ไม่ได้จัดส่งเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมในรายการค่าพาหนะเดินทางในการจัดประชุมใหญ่พรรค จำนวน ๑๖,๕๐๐ บาท (หนึ่งหมื่นหกพันห้าร้อยบาทถ้วน) ประกอบรายงานการใช้จ่ายเงินของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และไม่ได้จัดส่งเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมในรายการค่าใช้บริการอินเทอร์เน็ตตามโครงการเช่าอินเทอร์เน็ตของสำนักงานใหญ่ จำนวน ๗,๐๘๐ บาท (เจ็ดพันแปดสิบบาทถ้วน) ประกอบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ หรือส่งคืนเงินสนับสนุนแต่อย่างใด และไม่ชี้แจงเหตุผลที่ไม่จัดส่งเอกสารหลักฐาน หรือส่งคืนเงินสนับสนุน อีกทั้งในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ผู้ถูกร้องไม่ได้ส่งเงินคงเหลือพร้อมดอกเบี้ย จำนวน ๒๘๘,๕๘๔.๔๕ บาท (สองแสนแปดหมื่นแปดพันห้าร้อยแปดสิบบาทสี่สิบบาทสี่สตางค์) คืนกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองตามที่รายงานไว้ในแบบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ (แบบ ร.ง. ๒) ภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด จึงเป็นกรณีที่ผู้ถูกร้องไม่จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและยื่นต่อ

คณะกรรมการการเลือกตั้งภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร กรณีจึงมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ ประกอบมาตรา ๘๒

ประเด็นที่สอง ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้อง จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ บัญญัติว่า “ในกรณีที่พรรคการเมืองต้องยุบเพราะเหตุอันเนื่องมาจากการฝ่าฝืนมาตรา ๔๒ วรรคสอง หรือมาตรา ๘๒ หรือต้องยุบตามมาตรา ๙๔ ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคการเมืองที่ถูกยุบไป จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ทั้งนี้ ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นต้องยุบไป” เป็นบทบัญญัติว่าด้วยผลของการฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมาย ซึ่งมีได้ให้อำนาจแก่ศาลรัฐธรรมนูญที่จะสั่งเป็นอย่างอื่น เมื่อมีเหตุให้พรรคผู้ถูกร้องต้องยุบไปด้วยเหตุที่ฝ่าฝืนมาตรา ๘๒ แล้ว ศาลรัฐธรรมนูญต้องสั่งให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้อง ตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคไทยเป็นไท ลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๔ และวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ทั้งนี้ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่พรรคผู้ถูกร้องต้องยุบไป

ประเด็นที่สาม หัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่มีส่วนร่วม รู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำความผิดแล้วมิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำความผิดอันจะต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๘ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๘ บัญญัติว่า “ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองใดเพราะเหตุอันเนื่องมาจากการฝ่าฝืนมาตรา ๘๒ หรือเหตุตามมาตรา ๙๔ และปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใดมีส่วนร่วม รู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำความผิดดังกล่าวแล้วมิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำความผิดดังกล่าว ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น มีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่ มีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง” เมื่อพรรคผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของ พรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้เป็นไปตามมาตรา ๘๒ โดยการรายงานการใช้จ่ายเงินจะต้องกระทำโดย หัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรค ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรคเพื่อให้เป็นไป ตามมาตรา ๑๗ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ใน การดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย นโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับ พรรคการเมือง และมติของที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง ด้วยความรอบคอบ ระมัดระวังและซื่อสัตย์ สุจริตเพื่อประโยชน์ของประเทศและประชาชน และต้องส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย ในพรรคการเมือง” และวรรคสาม ที่บัญญัติว่า “กรรมการบริหารพรรคการเมืองต้องรับผิดชอบร่วมกัน ในบรรดามติของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง และในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของ คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองตามข้อบังคับพรรคการเมืองและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้” ซึ่งเป็นหลักกฎหมายที่ให้กรรมการบริหารพรรคการเมืองต้องรับผิดชอบร่วมกันในการดำเนินการตาม อำนาจหน้าที่ตามข้อบังคับพรรคการเมืองและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองนี้

ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องที่อ้างว่าที่ประชุมใหญ่ของพรรคผู้ถูกร้องมีมติเป็นเอกฉันท์ยกเลิก พรรคคนขอปลดหนี้ และคณะกรรมการบริหารพรรคทั้งคณะพ้นจากตำแหน่งเนื่องจากดำรงตำแหน่ง ครบวาระนั้น เห็นว่า การเลิกพรรคการเมืองต้องเป็นไปตามเหตุที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) ซึ่งบัญญัติให้ พรรคการเมืองย่อมเลิกด้วยมีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง แต่ข้อบังคับของพรรคผู้ถูกร้อง ตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและ

กรรมการบริหารพรรคไทยเป็นไทย ลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๑ ไม่ปรากฏเหตุแห่งการเลิกพรรคการเมืองแต่อย่างใด สำหรับกรณีการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการบริหารพรรคนั้น เห็นว่า ข้อบังคับของพรรคผู้ถูกร้อง ข้อ ๒๑ วรรคห้า กำหนดว่า “ในกรณีที่มีเหตุให้คณะกรรมการบริหารพรรคพ้นจากตำแหน่ง ให้คณะกรรมการบริหารชุดดังกล่าวอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไป จนกว่าจะได้รับแจ้งตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่จากนายทะเบียนพรรคการเมือง” เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ให้ถูกต้องตามหน้าที่ โดยมีข้อเท็จจริงและพฤติการณ์แสดงว่าเป็นกรณีที่มีเหตุและพยานหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า หัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องมีส่วนร่วมรู้เห็นหรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำดังกล่าวแล้วมิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำดังกล่าว จึงชอบที่จะมีคำสั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง ตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคไทยเป็นไทย ลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๔ และวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ มีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่ มีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๘ ประกอบมาตรา ๑๗ และมาตรา ๘๒

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคคนขอปลดหนี้ ผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ ประกอบมาตรา ๘๒ และให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง ตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคไทยเป็นไทย ลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๔ และวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีก ไม่ได้ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมืองดังกล่าวข้างต้น

มีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๘

นายบุรีรักษ์ มาประณีต

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

นายจรัญ ภักดีธนากุล

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายบุญส่ง กุลบุปผา

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายวรวิทย์ กังศศิเทียม

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายซัช ชลวร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายปัญญา อุดชาชน

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน

ของ นายอนุรักษ์ มาประณีต ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑ - ๒/๒๕๕๙

เรื่องพิจารณาที่ ๒/๒๕๕๘

เรื่องพิจารณาที่ ๓/๒๕๕๘

วันที่ ๓๐ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙

ประเด็นวินิจฉัย

ประเด็นที่หนึ่ง มีเหตุยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ เนื่องจากไม่ดำเนินการตามมาตรา ๘๒ หรือไม่

ประเด็นที่สอง ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้อง จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ ได้หรือไม่

ประเด็นที่สาม หัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่มีส่วนร่วม รู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำความผิดแล้วมิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำความผิด จะต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๘ หรือไม่

ความเห็น

คดีนี้ข้อเท็จจริงฟังยุติได้ตามคำร้องเรื่องพิจารณาที่ ๒/๒๕๕๘ และเอกสารประกอบโดยผู้ถูกร้องมิได้โต้แย้งคัดค้านว่า ผู้ถูกร้องได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ โดยได้เบิกจ่ายเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง รวม ๔ งวด (๕ ครั้ง) เป็นเงินจำนวน ๗๐๔,๐๐๐ บาท (เจ็ดแสนสี่พันบาทถ้วน) เพื่อดำเนินกิจกรรมตามโครงการและแผนงาน โดยผู้ถูกร้องได้รายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔

ตามมาตรา ๘๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ และ ส่งคืนเงินเหลือจ่ายพร้อมดอกเบี้ย จำนวน ๒๒๑,๕๐๑.๒๖ บาท (สองแสนสองหมื่นหนึ่งพันห้าร้อยเอ็ดบาท ยี่สิบหกสตางค์) เมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๕ แต่เมื่อผู้ร้องตรวจสอบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุน และเอกสารหลักฐานประกอบการใช้จ่ายเงินดังกล่าว ปรากฏว่ามีเหตุต้องเรียกเอกสารประกอบการใช้ จ่ายเงินสนับสนุน ผู้ร้องจึงมีหนังสือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ลต ๐๔๐๒/๑๓๕๒๖ ลงวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๖ เรียกเอกสารประกอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุน หรือเรียกคืนเงินสนับสนุน หากผู้ถูกร้องไม่สามารถจัดส่งเอกสารประกอบการใช้จ่ายได้ ซึ่งผู้ถูกร้องได้รับหนังสือแจ้งเมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๖ เมื่อครบกำหนด ๓๐ วัน ในวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๖ ผู้ถูกร้องมิได้จัดส่ง เอกสารหลักฐานประกอบรายงานการใช้จ่ายเงินในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๖ หรือชี้แจงเหตุผลภายในกำหนด ผู้ถูกร้องมีหนังสือ ที่ คปน. ๐๐๑/๐๐๑ ลงวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๕๗ จัดส่งเอกสารเพิ่มเติมจำนวน หนึ่ง แต่ยังคงการจัดส่งเอกสารหลักฐาน ค่าพาหนะเดินทางในโครงการค่าใช้จ่ายในการจัดประชุมใหญ่ พรรคผู้ถูกร้อง จำนวนเงิน ๑๖,๕๐๐ บาท (หนึ่งหมื่นหกพันห้าร้อยบาทถ้วน) โดยผู้ถูกร้องแจ้งว่าจะขอ จัดส่งคืนเงินในภายหลัง ต่อมาผู้ถูกร้องมีหนังสือ ที่ คปน. ๐๐๑/๐๐๙ ลงวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๗ แจ้งว่าจะดำเนินการโอนเงินจำนวนดังกล่าวในวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๗ แต่ผู้ถูกร้องก็มิได้ โอนเงินคืนมายังกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองแต่อย่างใด นายทะเบียนพรรคการเมืองมีหนังสือที่ ลต (ทบพ.) ๐๔๐๒/๖๙๗๙ ลงวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๗ เรียกคืนเงินสนับสนุนจากผู้ถูกร้อง อีกครั้งเป็นเงินจำนวน ๑๖,๕๐๐ บาท (หนึ่งหมื่นหกพันห้าร้อยบาทถ้วน) โดยกำหนดระยะเวลาส่งคืนเงิน ภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่ผู้ถูกร้องได้รับหนังสือแจ้งจากนายทะเบียนพรรคการเมือง แต่เมื่อครบ ระยะเวลาที่กำหนดผู้ถูกร้องก็มิได้ดำเนินการส่งคืนเงินสนับสนุนแต่อย่างใด ผู้ร้องโดยความเห็นชอบของ คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงมีมติส่งคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๓

สำหรับในเรื่องพิจารณาที่ ๓/๒๕๕๘ ผู้ถูกร้องมิได้โต้แย้งคัดค้านว่าผู้ถูกร้องได้รับการจัดสรร เงินสนับสนุนตามโครงการและแผนงานจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ เป็นเงินจำนวน ๖๗๔,๐๐๐ บาท (หกแสนเจ็ดหมื่นสี่พันบาทถ้วน) โดยผู้ถูกร้องได้รายงานการใช้จ่าย เงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ตามมาตรา ๘๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบ

รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ว่ามีเงินที่จะต้องส่งคืนกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองพร้อมดอกเบี้ย จำนวน ๒๘๘,๕๘๔.๔๕ บาท (สองแสนแปดหมื่นแปดพันห้าร้อยแปดสิบบาทสี่สิบบาทสตางค์) แต่ปรากฏว่าผู้ถูกร้องไม่ได้ส่งคืนเงินคงเหลือแก่กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองภายในเดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๕๖ ตามที่รายงานไว้ในแบบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง (แบบ ร.ง. ๒) แต่อย่างไรก็ดี สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้มีหนังสือ ที่ ลต ๐๔๐๒/๒๘๘๕ ลงวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ แจ้งให้ผู้ถูกร้องส่งคืนภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือ แต่ผู้ถูกร้องก็มิได้ส่งคืนเงินจำนวนดังกล่าว และจากการตรวจสอบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ปรากฏว่า ผู้ถูกร้องจัดส่งเอกสารประกอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุนไม่ถูกต้องครบถ้วน ผู้ร้องมีหนังสือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ลต (ทบพ.) ๐๔๐๒/๖๙๑๐ ลงวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๗ แจ้งให้ผู้ถูกร้องจัดส่งใบแจ้งค่าใช้จ่ายบริการในโครงการเช่าอินเทอร์เน็ตของพรรคการเมือง ตั้งแต่วันที่เดือนมกราคมถึงเดือนธันวาคม ๒๕๕๕ เป็นจำนวนเงิน ๗,๐๘๐ บาท (เจ็ดพันแปดสิบบาทถ้วน) เพื่อประกอบการตรวจสอบเอกสารการเบิกจ่ายภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือ เมื่อพ้นระยะเวลาที่กำหนดผู้ถูกร้องก็มิได้จัดส่งเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมแต่อย่างใด ผู้ร้องมีหนังสือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ลต (ทบพ.) ๐๔๐๒/๑๕๒๕๒ ลงวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ แจ้งให้ผู้ถูกร้องส่งคืนเงินสนับสนุนแก่กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือ แต่เมื่อครบกำหนดระยะเวลาผู้ถูกร้องมิได้ส่งคืนเงินสนับสนุน แต่ได้มีหนังสือสำนักงานใหญ่พรรคคนขอปลดหนี้ ที่ คปน. ๐๐๑/๐๐๒ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๗ (ที่ถูกต้องคือวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๘) แจ้งต่อผู้ร้องว่า องค์การโทรศัพท์ไม่สามารถออกเอกสารฉบับใหม่ให้ได้ ผู้ถูกร้องจึงไม่สามารถนำส่งเอกสารได้ จึงขอส่งคืนเงินสนับสนุน จำนวน ๗,๐๘๐ บาท (เจ็ดพันแปดสิบบาทถ้วน) ภายในเดือนมีนาคม ๒๕๕๘ ผู้ร้องได้มีหนังสือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ลต (ทบพ.) ๐๔๐๒/๑๔๐๙ ลงวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ แจ้งให้ผู้ถูกร้องส่งคืนเงินสนับสนุนภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือ แต่ผู้ถูกร้องก็มิได้ส่งคืนเงินสนับสนุนตามกำหนดดังกล่าว นอกจากนั้นผู้ร้องยังมีหนังสือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ลต (ทบพ.) ๐๔๐๒/ว ๗๘๑ ลงวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๕๘ เรียกคืนเงินสนับสนุนจากอดีตกรรมการบริหารพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง เป็นจำนวนเงิน ๗,๐๘๐ บาท

(เจ็ดพันแปดสิบบาทถ้วน) โดยให้ส่งคืนภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือ เมื่อครบกำหนดระยะเวลาดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งก็มิได้รับเงินสนับสนุนคืนจากบุคคลดังกล่าวเช่นกัน ผู้ร้องโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงมีมติส่งคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓

คดีมีปัญหาที่จะต้องวินิจฉัยตามประเด็นที่ได้กำหนดไว้

ประเด็นที่หนึ่ง มีเหตุยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ เนื่องจากไม่ดำเนินการตามมาตรา ๘๒ หรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐

มาตรา ๘๒ บัญญัติว่า “ให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนด และแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปี เพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบ เว้นแต่พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นยังไม่ถึงเก้าสิบวันนับจนถึงวันสิ้นปีปฏิทิน

เมื่อครบระยะเวลาการรายงานตามวรรคหนึ่งแล้ว หากพรรคการเมืองใดยังไม่ได้รายงานให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งให้หัวหน้าพรรคการเมืองรายงานภายในระยะเวลาที่กำหนด ถ้าพ้นกำหนดระยะเวลาแล้วยังมิได้รายงานโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการเพื่อให้มีการยุบพรรคการเมืองนั้น”

มาตรา ๘๒ บัญญัติว่า “พรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนต้องใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในส่วนนี้ และส่วนที่ ๕ การใช้จ่ายของพรรคการเมือง และจะต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริง และยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป และให้นำความในมาตรา ๘๒ วรรคสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม”

มาตรา ๙๓ บัญญัติว่า “ในกรณีที่พรรคการเมืองใดมีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง แต่พรรคการเมืองนั้นยังมีสมาชิกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่ หรือในกรณีที่พรรคการเมืองใดไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๘๒ วรรคสอง หรือมาตรา ๘๒ ให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามวรรคหนึ่ง ให้นายทะเบียน โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่ามีเหตุดังกล่าว เกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้ว ให้นายทะเบียนประกาศคำสั่ง ยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา”

เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ผู้ร้องได้แจ้งให้ผู้ถูกร้องจัดส่งคืนเงิน แต่ผู้ถูกร้องมิได้โอนเงินคืนให้แก่ ผู้ร้องภายในระยะเวลาที่กำหนด ตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง ประกอบกับมาตรา ๘๒ จึงมีเหตุยุบพรรค ผู้ถูกร้องตามมาตรา ๙๓

ประเด็นที่สอง ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้อง จะจัดแจ้งการจัดตั้ง พรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้ง พรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ ได้หรือไม่

มาตรา ๙๗ บัญญัติว่า “ในกรณีที่พรรคการเมืองต้องยุบเพราะเหตุอันเนื่องมาจากการฝ่าฝืน มาตรา ๔๒ วรรคสอง หรือมาตรา ๘๒ หรือต้องยุบตามมาตรา ๙๔ ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่ง กรรมการบริหารของพรรคการเมืองที่ถูกยุบไป จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือ เป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ทั้งนี้ ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นต้องยุบไป”

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า มาตรา ๙๗ ดังกล่าว เป็นบทบัญญัติว่าด้วยผลของการฝ่าฝืนมาตรา ๔๒ วรรคสอง และมาตรา ๘๒ ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องสั่งตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๙๗ คือ ผู้ซึ่ง เคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้องขณะกระทำผิดจะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ อีกไม่ได้ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรค

ประเด็นที่สาม หัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่มีส่วนร่วม รู้เห็น หรือ ปลอ่ยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำดังกล่าวแล้วมิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำดังกล่าว

จะต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๘ หรือไม่

มาตรา ๙๘ บัญญัติว่า “ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองใดเพราะเหตุอันเนื่องมาจากการฝ่าฝืนมาตรา ๘๒ หรือเหตุตามมาตรา ๙๔ และปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า หัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใดมีส่วนร่วม รู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำความผิดแล้วมิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำความผิด ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น มีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง”

เห็นว่า พรรคผู้ถูกร้องไม่ได้จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ให้ถูกต้องตามหน้าที่ อันเป็นการปล่อยปละละเลยและงดเว้นการกระทำตามหน้าที่ ตามมาตรา ๘๒ ถือได้ว่า หัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องมีส่วนร่วม รู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำความผิดแล้วมิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำความผิด จึงมีคำสั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง

ด้วยเหตุผลดังที่ได้วินิจฉัยมาแล้วจึงมีความเห็นว่า ให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ ประกอบมาตรา ๘๒ กับตัดสิทธิหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้องในการที่จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้องมีกำหนดเวลาห้าปี นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ และมาตรา ๙๘

นายบุรีรักษ์ มาประณีต

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายจรัญ ภักดีธนากุล ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑ - ๒/๒๕๕๙

เรื่องพิจารณาที่ ๒/๒๕๕๘

เรื่องพิจารณาที่ ๓/๒๕๕๘

วันที่ ๓๐ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙

ประเด็นวินิจฉัย

ประเด็นที่ ๑ มีเหตุยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ เนื่องจากไม่ดำเนินการตามมาตรา ๘๒ หรือไม่

ประเด็นที่ ๒ ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้อง จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ หรือไม่

ประเด็นที่ ๓ หัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่มีส่วนร่วม รู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำความผิดแล้วมิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำความผิด จะต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๘ หรือไม่

ความเห็น

ประเด็นวินิจฉัยที่ ๑ มีเหตุยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ เนื่องจากไม่ดำเนินการจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ให้ถูกต้องตามความเป็นจริง และยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในระยะเวลาที่กำหนดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ หรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ หมวดที่ ๓ ส่วนที่ ๔ มาตรา ๘๒ บัญญัติว่า “พรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนต้องใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้เป็นไปตามที่

บัญญัติไว้ในส่วนนี้ และส่วนที่ ๕ การใช้จ่ายของพรรคการเมือง และจะต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริง และยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป และให้นำความในมาตรา ๔๒ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

พิจารณาแล้วข้อเท็จจริงรับฟังได้ตามคำร้องและคำชี้แจงของผู้ถูกร้องประกอบเอกสารหลักฐานในสำนวนว่า ผู้ถูกร้องได้รับจัดสรรเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๑ และได้เบิกจ่ายเงินจากกองทุนดังกล่าวแล้ว ผู้ถูกร้องจึงมีหน้าที่ต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ให้ถูกต้องตามความเป็นจริง และยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในวันที่ ๓๑ มีนาคมของปีถัดไป ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ ซึ่งการจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งนั้น จะต้องประกอบด้วยแบบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปีปฏิทิน (แบบ ร.ง. ๒) และเอกสารหลักฐานประกอบรายงานนั้นด้วย เพื่อให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถตรวจสอบได้ว่าการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินถูกต้องตามความเป็นจริง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ หรือไม่

เมื่อข้อเท็จจริงตามคำร้องปรากฏว่า ผู้ถูกร้องได้ยื่นรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ และได้ยื่นเอกสารหลักฐานประกอบรายงานการใช้จ่ายเงินดังกล่าวแล้ว แต่จัดส่งเอกสารหลักฐานประกอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุนไม่ครบถ้วนถูกต้อง โดยผู้ร้องได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องจัดส่งเอกสารหลักฐานประกอบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ รายการค่าพาหนะเดินทางในโครงการค่าใช้จ่ายในการจัดประชุมใหญ่ พรรคไทยเป็นไท (ชื่อเดิมของพรรคผู้ถูกร้อง) จำนวน ๑๖,๕๐๐ บาท และรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ รายการใบแจ้งค่าใช้จ่ายบริการอินเทอร์เน็ตตามโครงการเช่าอินเทอร์เน็ตของสำนักงานใหญ่ จำนวน ๗,๐๘๐ บาท เพิ่มเติม และ/หรือ เรียกคืนเงินสนับสนุนหากผู้ถูกร้องไม่สามารถจัดส่งเอกสารประกอบการใช้จ่ายได้ภายในเวลาที่กำหนด แต่ผู้ถูกร้องก็ไม่ได้จัดส่งเอกสารหลักฐานประกอบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ เพิ่มเติม หรือชี้แจงเหตุผลที่ไม่จัดส่งเอกสารหลักฐานเพิ่มเติม และ/หรือ ส่งคืนเงินสนับสนุนแต่อย่างใด นอกจากนี้ยังปรากฏข้อเท็จจริงจาก

รายงานของผู้ถูกร้องเองว่ามีเงินคงเหลือซึ่งจะต้องส่งคืนกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองพร้อมดอกเบี้ยจำนวน ๒๘๘,๕๘๔.๔๕ บาท แต่ผู้ถูกร้องก็มิได้ส่งเงินจำนวนดังกล่าวคืนกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองภายในเดือนมกราคมของปี พ.ศ. ๒๕๕๖ ตามที่รายงานในแบบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ (แบบ ร.ง. ๒) แต่อย่างไรก็ดี ทั้งนี้ผู้ร้องได้ส่งหนังสือแจ้งรายละเอียดและแจ้งเรียกคืนเงินสนับสนุนจากอดีตกรรมการบริหารพรรค หัวหน้าพรรค และกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องในช่วงเวลาที่ได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ เพื่อให้รับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมแล้ว แต่ผู้ถูกร้องก็ยังคงเพิกเฉย

ข้ออ้างของผู้ถูกร้องที่ว่า ที่ประชุมใหญ่พรรคผู้ถูกร้องมีมติให้ยกเลิกพรรคผู้ถูกร้องและยกทรัพย์สินของพรรคผู้ถูกร้องให้แก่มูลนิธิกตัญญู (องค์กรสาธารณประโยชน์) และได้เสนอต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ในการประชุมใหญ่สามัญพรรคผู้ถูกร้อง ครั้งที่ ๑/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ โดยหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องได้มีหนังสือพรรคผู้ถูกร้องที่ คปน. ๐๐๑/๐๑๐ ลงวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๕๗ เรื่อง ส่งบันทึกรายงานการประชุมใหญ่ประจำปี วันที่ ๒๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ พร้อมเอกสารประกอบมายังผู้ร้องนั้น เห็นว่า การเลิกพรรคการเมืองต้องปรากฏเหตุใดเหตุหนึ่งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๒ ซึ่งบัญญัติว่า “พรรคการเมืองย่อมเลิกด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้ (๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง เว้นแต่เป็นกรณีที่มีสมาชิกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ดำเนินการยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๙๓ วรรคหนึ่ง” เมื่อตรวจพยานหลักฐานแนบท้ายคำชี้แจงผู้ร้องฉบับลงวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๙ กล่าวคือ ข้อบังคับพรรคไทเป็นไท พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๙๕ ปรากฏว่าข้อบังคับพรรคดังกล่าวมิได้กำหนดเรื่องการเลิกพรรคการเมืองไว้ เพียงแต่กำหนดว่าพรรคการเมืองอาจถูกยุบเลิกได้ตามกฎหมาย ข้อบังคับพรรคไทเป็นไท พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๙๕ กำหนดว่า “พรรคไทเป็นไทมีความมุ่งมั่นที่จะสนับสนุนการสถาปนาระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขให้มั่นคงสถาพรสืบไป ฉะนั้นสมาชิกพรรคจะช่วยกันดำรงรักษาพรรคให้คงอยู่คู่ปวงชนชาวไทยจนสุดความสามารถ เว้นไว้แต่จะถูกยุบเลิกตามกฎหมาย” ประกอบกับหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องได้ยื่นหนังสือชี้แจงและเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ซึ่งแสดงถึงการดำเนินกิจการทางการเมืองต่อผู้ร้องมาโดยตลอด ปรากฏตามพยานหลักฐานแนบท้ายคำชี้แจงผู้ร้อง ฉบับลงวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๙ กรณีจึงไม่มีเหตุต้องเลิกพรรคผู้ถูกร้องตามข้อบังคับพรรคการเมือง

ส่วนที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า คณะกรรมการบริหารพรรคคนขอปลดหนี้พ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ เนื่องจากดำรงตำแหน่งครบวาระ ๔ ปี ตามข้อบังคับพรรคไทยเป็นไท พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๒๑ วรรคหนึ่ง (๘) เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคผู้ถูกร้อง โดยไม่เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องเป็นเวลาห้าปี เนื่องจากคณะกรรมการบริหารพรรคดำรงตำแหน่งครบวาระนั้น เห็นว่า ตามข้อบังคับพรรคฯ ข้อ ๒๑ วรรคห้า กำหนดว่า “ในกรณีที่มีเหตุให้คณะกรรมการบริหารพรรคพ้นจากตำแหน่ง ให้คณะกรรมการบริหารชุดดังกล่าวอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไป จนกว่าจะได้รับแจ้งการตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่จากนายทะเบียนพรรคการเมือง” ดังนั้น คณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องยังคงดำรงตำแหน่งต่อไปเพื่อดำเนินกิจการทางการเมืองในส่วนที่ตนเกี่ยวข้องในระหว่างที่ยังไม่มีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่ หรือจนกว่าจะมีประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่

กรณีดังกล่าวมาข้างต้น ยังมีข้อเท็จจริงที่พรรคผู้ถูกร้องจะไม่ส่งเอกสารหลักฐานประกอบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองให้ผู้ร้องทราบและไม่ส่งคืนเงินคงเหลือให้แก่ผู้ร้องภายในระยะเวลาที่ผู้ร้องกำหนด ดังนั้น เมื่อพรรคผู้ถูกร้องยังคงดำรงสถานะเป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มิได้ถูกยกเลิกไปตามคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้อง พรรคผู้ถูกร้องจึงมีหน้าที่ต้องดำเนินการจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและยื่นต่อคณะกรรมการเลือกตั้งภายในระยะเวลาที่กำหนดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ และต้องส่งคืนเงินคงเหลือให้แก่ผู้ร้องตามหน้าที่ แต่พรรคผู้ถูกร้องกลับเพิกเฉยมิได้ดำเนินการดังกล่าวให้ถูกต้องครบถ้วน โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร กรณีจึงมีเหตุสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ ประกอบมาตรา ๘๒

ประเด็นวินิจฉัยที่ ๒ ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้อง จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ หรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ บัญญัติว่า “ในกรณีที่พรรคการเมืองต้องยุบเพราะเหตุอันเนื่องมาจากการฝ่าฝืนมาตรา ๔๒ วรรคสอง หรือมาตรา ๙๒ หรือต้องยุบตามมาตรา ๙๔ ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคการเมืองที่ถูกยุบไป จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ทั้งนี้ ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นต้องยุบไป”

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยผลของการฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมาย ในกรณีที่ผู้ถูกร้องไม่จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริง และยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด ซึ่งบทบัญญัติมาตรา ๙๗ มิได้ให้อำนาจแก่ศาลรัฐธรรมนูญที่จะสั่งเป็นอย่างอื่น ดังนั้น เมื่อมีเหตุให้พรรคผู้ถูกร้องต้องถูกยุบเพราะกระทำการอันฝ่าฝืนบทบัญญัติมาตรา ๙๒ แล้ว ศาลรัฐธรรมนูญต้องสั่งให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้อง ตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคไทยเป็นไท ลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๔ ได้แก่ คณะกรรมการบริหารพรรคที่พ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ เนื่องจากหัวหน้าพรรคลาออกตามข้อบังคับพรรค ฯ ข้อ ๒๑ วรรคหนึ่ง (๙) จำนวน ๔ คน และตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคไทยเป็นไท ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ได้แก่ คณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่ จำนวน ๑๒ คน (ยกเว้นนายกานต์ศักดิ์ วงศ์จันทร์ กรรมการบริหารพรรค ซึ่งถึงแก่กรรม ปราบฎตามหนังสือพรรคคนขอปลดหนี้ ที่ คปน. ๐๐๑/๐๐๓ ลงวันที่ ๑๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๘) ซึ่งเป็นผู้ที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในช่วงเวลาที่ได้รับและใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นต้องยุบไป

ประเด็นวินิจฉัยที่ ๓ หัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่มีส่วนร่วม รู้เห็นหรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำดังกล่าวแล้วมิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำดังกล่าว จะต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๘ หรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๘ บัญญัติว่า “ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองใดเพราะเหตุอันเนื่องมาจากการฝ่าฝืนมาตรา ๘๒ หรือเหตุตามมาตรา ๙๔ และปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใดมีส่วนร่วม รู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำดังกล่าวแล้ว มิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำดังกล่าว ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมือง และกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น มีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่มิได้สั่งให้ยุบพรรคการเมือง”

พิจารณาแล้วเห็นว่า ด้วยเหตุที่พรรคผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้เป็นไปตามมาตรา ๘๒ โดยการรายงานการใช้จ่ายเงินจะต้องกระทำโดยหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรค ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรคเพื่อให้เป็นไปตามมาตรา ๑๗ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย นโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมือง และมติของที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง ด้วยความรอบคอบ ระมัดระวัง และซื่อสัตย์สุจริตเพื่อประโยชน์ของประเทศและประชาชน และต้องส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยในพรรคการเมือง” และวรรคสาม ที่บัญญัติว่า “กรรมการบริหารพรรคการเมืองต้องรับผิดชอบร่วมกันในบรรดามติของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง และในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ตามข้อบังคับพรรคการเมืองและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้” ซึ่งเป็นหลักกฎหมายที่ให้หัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคการเมืองต้องรับผิดชอบร่วมกันในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ตลอดระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งเป็นหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคตามข้อบังคับพรรคการเมืองและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า พรรคผู้ถูกร้องไม่ได้ส่งคืนเงินคงเหลือและไม่ได้รายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ให้ถูกต้องตามหน้าที่ ทั้ง ๆ ที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีหนังสือทวงถามและแจ้งเตือนไปยังหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องแล้ว จึงเป็นการปล่อยปละละเลย และงดเว้นการกระทำตามหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารพรรค ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ โดยมีข้อเท็จจริงและพฤติการณ์แห่งคดีดังกล่าวข้างต้น ถือได้ว่าเป็นกรณีที่มีเหตุและพยานหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า หัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องมีส่วนร่วม รู้เห็น

หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำดังกล่าวแล้วมิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำเกี่ยวกับการรายงานดังกล่าว กรณีจึงมีเหตุสั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่มิคำสั่งยุบพรรค ผู้ถูกร้องของหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง ตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคไทยเป็นไท ลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๔ ได้แก่ คณะกรรมการบริหารพรรคที่พ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ เนื่องจากหัวหน้าพรรคลาออกตามข้อบังคับพรรคฯ ข้อ ๒๑ วรรคหนึ่ง (๙) จำนวน ๔ คน และตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคไทยเป็นไท ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ได้แก่ คณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่ จำนวน ๑๒ คน (ยกเว้นนายกานต์ศักดิ์ วงศ์จันทร์ กรรมการบริหารพรรค ซึ่งถึงแก่กรรม ปราบกฏตามหนังสือพรรคคนขอปลดหนี้ ที่ คปน. ๐๐๑/๐๐๓ ลงวันที่ ๑๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๘) ซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งอยู่ในช่วงเวลาพรรคผู้ถูกร้องได้รับและใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมือง จากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงมีความเห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญชอบที่จะมีคำสั่งให้ยุบพรรคคนขอปลดหนี้ ผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ ประกอบมาตรา ๘๒ และให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคการเมือง ผู้ถูกร้องอยู่ในขณะที่เกิดเหตุแห่งการถูกยุบ จะไปจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ รวมทั้งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง ตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมืองดังกล่าวข้างต้น ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในขณะที่เกิดการกระทำที่เป็นเหตุให้พรรคผู้ถูกร้องต้องถูกยุบ มีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๘

นายเจริญ ภัคดีธนากุล

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตัว
ของ นายชัช ชลวร ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑ - ๒/๒๕๕๙

เรื่องพิจารณาที่ ๒/๒๕๕๘

เรื่องพิจารณาที่ ๓/๒๕๕๘

วันที่ ๓๐ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙

ประเด็นวินิจฉัย

ประเด็นที่หนึ่ง มีเหตุสั่งยุบพรรคคนขอปลดหนี้ ผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ ประกอบมาตรา ๘๒ หรือไม่

ประเด็นที่สอง ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้อง จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ หรือไม่

ประเด็นที่สาม หัวหน้าพรรคหรือกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่มีส่วนร่วม รู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำดังกล่าวแล้วมิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำดังกล่าว จะต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๘ หรือไม่

ความเห็น

ศาลมีคำสั่งให้รวมการพิจารณาคดีเรื่องพิจารณาที่ ๒/๒๕๕๘ และเรื่องพิจารณาที่ ๓/๒๕๕๘ ทั้งสองคำร้องเข้าด้วยกัน โดยให้เรียกนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า ผู้ร้อง และให้เรียกพรรคคนขอปลดหนี้ว่า ผู้ถูกร้อง

ประเด็นที่หนึ่ง มีเหตุสั่งยุบพรรคคนขอปลดหนี้ ผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ ประกอบมาตรา ๘๒ หรือไม่

กรณีตามคำร้องที่หนึ่ง (เรื่องพิจารณาที่ ๒/๒๕๕๘) ข้อเท็จจริงตามคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม และเอกสารประกอบ สรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนตามโครงการและแผนงาน

จากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ จำนวน ๑๐ โครงการ จำนวนเงิน ๗๐๔,๐๐๐ บาท และผู้ถูกร้องมีหนังสือขอเบิกจ่ายเงินสนับสนุนดังกล่าวทั้งหมดแล้ว ผู้ถูกร้องรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ ซึ่งจากการตรวจสอบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนปรากฏว่า เอกสารหลักฐานประกอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุนดังกล่าวไม่ครบถ้วน ผู้ร้องมีหนังสือลงวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๖ แจ้งให้ผู้ถูกร้องจัดส่งเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมหรือส่งคืนเงิน ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ผู้ถูกร้องได้รับหนังสือ ซึ่งผู้ถูกร้องได้รับหนังสือเมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๖ เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาที่ผู้ร้องกำหนด ผู้ถูกร้องไม่ได้ชี้แจง ไม่ส่งคืนเงินและไม่จัดส่งเอกสารหลักฐานประกอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุนเพิ่มเติม ต่อมาผู้ถูกร้องมีหนังสือลงวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๕๗ จัดส่งเอกสารหลักฐานเพิ่มเติม แต่ยังคงขาดเอกสารหลักฐานค่าพาหนะเดินทางในโครงการค่าใช้จ่ายในการจัดประชุมใหญ่พรรคผู้ถูกร้อง จำนวนเงิน ๑๖,๕๐๐ บาท โดยแจ้งว่าจะขอจัดส่งคืนเงินในภายหลัง ซึ่งต่อมาผู้ถูกร้องมีหนังสือลงวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๗ แจ้งว่าจะส่งคืนเงินดังกล่าวโดยการโอนเงิน ในวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๗ แต่ก็ได้คืนเงินแก่กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ผู้ร้องมีหนังสือลงวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๗ แจ้งให้ผู้ถูกร้องส่งคืนเงินดังกล่าวอีกครั้งภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือ แต่ก็ได้คืนเงินแก่กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองแต่อย่างใด ในชั้นการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ถูกร้องไม่ได้ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาหรือแสดงหลักฐานเกี่ยวกับการไม่ดำเนินการตามมาตรา ๘๒ ตามที่ผู้ร้องอ้าง เพียงแต่ชี้แจงว่าที่ประชุมใหญ่พรรคผู้ถูกร้องมีมติให้เลิกพรรคการเมืองแล้ว

เห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ บัญญัติให้พรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนต้องใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในส่วนที่ ๔ การสนับสนุนพรรคการเมืองโดยรัฐ และส่วนที่ ๕ การใช้จ่ายของพรรคการเมือง และจะต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริง และยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป และให้นำความในมาตรา ๔๒ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ถูกร้องรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๘๒ แต่รายงานดังกล่าว

เป็นรายงานที่มีเอกสารหลักฐานประกอบการใช้จ่ายเงินไม่ครบถ้วน ผู้ร้องจึงอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ ประกอบมาตรา ๔๒ วรรคสอง สั่งให้ผู้ถูกร้องจัดส่งเอกสารหลักฐานประกอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุนเพิ่มเติม และ/หรือเรียกคืนเงินสนับสนุน หากไม่สามารถจัดส่งเอกสารประกอบการใช้จ่ายได้ ปรากฏว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้ชี้แจง ไม่ได้ส่งคืนเงิน และไม่ได้จัดส่งเอกสารหลักฐานประกอบการใช้จ่ายเพิ่มเติมให้ครบถ้วนภายในระยะเวลาที่ผู้ร้อง กำหนดตามมาตรา ๘๒ ประกอบมาตรา ๔๒ วรรคสอง ในชั้นการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ถูกร้องไม่ได้ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาหรือแสดงหลักฐานเกี่ยวกับการไม่ดำเนินการตามมาตรา ๘๒ ตามที่ผู้ร้องอ้าง ในข้อนี้เห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ บัญญัติให้พรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนจะต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมือง ในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริง ซึ่งรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนต้องมีเอกสารหลักฐานประกอบการใช้จ่ายเงินเพื่อให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถตรวจสอบได้ว่าการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคผู้ถูกร้องได้ใช้จ่ายเงินสนับสนุนถูกต้องตามความเป็นจริงหรือไม่ หากไม่ได้รายงาน ผู้ร้องมีอำนาจสั่งให้หัวหน้าพรรคการเมืองรายงาน ดังนี้ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องจึงมีหน้าที่ปฏิบัติให้เป็นไปตามที่ กฎหมายบัญญัติไว้ ข้อที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า ที่ประชุมใหญ่พรรคผู้ถูกร้องได้มีมติเลิกพรรคการเมืองแล้ว ในข้อนี้พิจารณาพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ วรรคหนึ่ง (๑) ที่บัญญัติให้พรรคการเมืองยอมเลิกด้วยมีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง แต่ข้อบังคับพรรคคนขอปลดหนี้ (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๕๕) ข้อ ๘๕ กำหนดไว้เพียงว่า สมาชิกจะช่วยกันดำรงรักษาพรรคให้คงอยู่คู่ปวงชนชาวไทยจนสุดความสามารถ เว้นไว้แต่จะถูกยุบเลิก ตามกฎหมาย และเมื่อพิจารณาประกอบกับคำชี้แจงและพยานเอกสารของผู้ร้องปรากฏว่า หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องแจ้งผู้ร้องว่าไม่ต้องการเลิกพรรคการเมืองแล้วและขอดำเนินกิจการทางการเมืองต่อไป โดยมีหลักฐานแสดงการดำเนินกิจการทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง เช่น การรายงานจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้น หรือลดลง ตามแบบ ท.พ. หลายครั้ง ซึ่งรายงานฉบับล่าสุดลงวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๕๙ เป็นต้น และผู้ร้องก็ไม่ได้มีคำสั่งตามมาตรา ๘๒ วรรคสาม ให้เลิกพรรคผู้ถูกร้องแต่อย่างใด จึงเห็นว่า ผู้ถูกร้อง ยังคงสถานะความเป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้ออ้างของผู้ถูกร้องจึงรับฟังไม่ได้ ทั้งผู้ร้องได้ให้โอกาสผู้ถูกร้องส่งคืนเงินสนับสนุน

หากไม่สามารถจัดส่งเอกสารประกอบการใช้จ่ายได้ แต่ผู้ถูกร้องก็ยังเพิกเฉย จึงถือว่าผู้ถูกร้องไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ และการกระทำของผู้ถูกร้องที่ไม่รายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองตามที่ผู้ร้องสั่งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๒ วรรคสอง เป็นการกระทำที่ไม่ปรากฏข้อขัดข้องที่จะเป็นเหตุให้ไม่อาจรายงานได้ตามกำหนด หรือหากมีเหตุขัดข้องเกิดขึ้น ผู้ถูกร้องได้แก้ไขหรือได้แจ้งเหตุขัดข้องแก่ผู้ร้องเพื่อที่จะดำเนินการให้ถูกต้องตามบทบัญญัติของกฎหมาย จึงเป็นการกระทำที่ไม่มีเหตุผลอันสมควร กรณีจึงมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ ประกอบมาตรา ๘๒

กรณีตามคำร้องที่สอง (เรื่องพิจารณาที่ ๓/๒๕๕๘) ข้อเท็จจริงตามคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม และเอกสารประกอบ สรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนตามโครงการและแผนงานจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ จำนวน ๘ โครงการ จำนวนเงิน ๖๗๔,๐๐๐ บาท และผู้ถูกร้องมีหนังสือขอเบิกจ่ายเงินสนับสนุนดังกล่าวทั้งหมดแล้ว ผู้ถูกร้องรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ และยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ ซึ่งจากการตรวจสอบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนปรากฏว่า เอกสารหลักฐานประกอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุนดังกล่าวไม่ครบถ้วน ผู้ร้องมีหนังสือลงวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๗ แจ้งให้ผู้ถูกร้องจัดส่งใบแจ้งค่าใช้จ่ายโครงการ ค่าเช่าอินเทอร์เน็ตของพรรคการเมืองตามที่ได้เบิกจ่ายไปแล้วเป็นจำนวนเงิน ๗,๐๘๐ บาท ซึ่งเป็นเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมเพื่อประกอบการเบิกจ่ายเงินโครงการนี้ ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ผู้ถูกร้องได้รับหนังสือ ผู้ถูกร้องได้รับหนังสือเมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๗ เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาที่ผู้ร้องกำหนด ผู้ถูกร้องไม่ได้จัดส่งเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมหรือมีการประสานงานแต่อย่างใด ผู้ร้องจึงมีหนังสือลงวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ แจ้งให้ผู้ถูกร้องส่งคืนเงินจำนวน ๗,๐๘๐ บาท แก่กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ผู้ถูกร้องได้รับหนังสือ เมื่อพ้นระยะเวลาที่ผู้ร้องกำหนด ผู้ถูกร้องก็มีได้ส่งเงินคืน ต่อมาผู้ถูกร้องมีหนังสือลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๗ (ที่ถูกต้องคือ ๒๕๕๘) ชี้แจงข้อขัดข้องที่ไม่อาจส่งเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมดังกล่าวได้และขอส่งคืนเงินสนับสนุนจำนวน ๗,๐๘๐ บาท ภายในเดือนมีนาคม ๒๕๕๘ ผู้ร้องมีหนังสือลงวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ แจ้งให้ผู้ถูกร้องส่งคืน

เงินสนับสนุนดังกล่าวภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ผู้ถูกร้องได้รับหนังสือ เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาที่ผู้ร้องกำหนด ผู้ถูกร้องก็มีได้ส่งคืนเงินสนับสนุนแต่อย่างใด นอกจากนี้ ผู้ถูกร้องมิได้ส่งเงินคงเหลือจำนวนเงิน ๒๘๘,๕๘๔.๔๕ บาท คืนแก่กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองตามที่ถูกผู้ร้องรายงานไว้ในรายงานเงินคงเหลือที่ได้รับการจัดสรรเงินจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ในชั้นการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ถูกร้องไม่ได้ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาหรือแสดงหลักฐานเกี่ยวกับการไม่ดำเนินการตามมาตรา ๘๒ ตามที่ผู้ร้องอ้าง เพียงแต่ชี้แจงว่าที่ประชุมใหญ่พรรคผู้ถูกร้องมีมติให้เลิกพรรคการเมืองแล้ว

เห็นว่า ผู้ถูกร้องรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๘๒ แต่รายงานดังกล่าวเป็นรายงานที่มีเอกสารหลักฐานประกอบการใช้จ่ายเงินไม่ครบถ้วน ผู้ร้องจึงอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ ประกอบมาตรา ๔๒ วรรคสอง สั่งให้ผู้ถูกร้องจัดส่งเอกสารหลักฐานประกอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุนเพิ่มเติม ปากฎว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้จัดส่งเอกสารหลักฐานประกอบการใช้จ่ายเพิ่มเติมให้ครบถ้วนและไม่ได้ส่งคืนเงินภายในระยะเวลาที่ผู้ร้องกำหนดตามมาตรา ๘๒ ประกอบมาตรา ๔๒ วรรคสอง ในชั้นการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ถูกร้องไม่ได้ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาหรือแสดงหลักฐานเกี่ยวกับการไม่ดำเนินการตามมาตรา ๘๒ ตามที่ผู้ร้องอ้าง ในข้อนี้เห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ บัญญัติให้พรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนจะต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริง ซึ่งรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนต้องมีเอกสารหลักฐานประกอบการใช้จ่ายเงินเพื่อให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถตรวจสอบได้ว่าการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคผู้ถูกร้องได้ใช้จ่ายเงินสนับสนุนถูกต้องตามความเป็นจริงหรือไม่ หากไม่ได้รายงาน ผู้ร้องมีอำนาจสั่งให้หัวหน้าพรรคการเมืองรายงาน ดังนั้นหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องจึงมีหน้าที่ปฏิบัติให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ส่วนข้ออ้างของผู้ถูกร้องที่ว่า ที่ประชุมใหญ่พรรคผู้ถูกร้องได้มีมติเลิกพรรคการเมืองแล้ว นั้น เป็นข้ออ้างเดียวกันกับคำร้องที่หนึ่งซึ่งได้วินิจฉัยไว้แล้ว ทั้งผู้ร้องได้ให้อโอกาสผู้ถูกร้องส่งคืนเงินสนับสนุน หากไม่สามารถจัดส่งเอกสารประกอบการใช้จ่ายได้ แต่ผู้ถูกร้องก็ยังเพิกเฉย จึงถือว่าผู้ถูกร้องไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ และการกระทำของผู้ถูกร้องที่ไม่รายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมือง

ตามที่ผู้ร้องสั่งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๒ วรรคสอง เป็นการกระทำที่ไม่ปรากฏข้อขัดข้องที่จะเป็นเหตุให้ไม่อาจรายงานได้ตามกำหนด หรือหากมีเหตุขัดข้องเกิดขึ้น ผู้ถูกร้องได้แก้ไขหรือได้แจ้งเหตุขัดข้องแก่ผู้ร้องเพื่อที่จะดำเนินการให้ถูกต้อง ตามบทบัญญัติของกฎหมาย จึงเป็นการกระทำที่ไม่มีเหตุผลอันสมควร กรณีจึงมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ ประกอบมาตรา ๘๒

ประเด็นที่สอง ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้อง จะจัดแจ้งการจัดตั้ง พรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้ง พรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ หรือไม่

เห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ บัญญัติว่า ในกรณีที่พรรคการเมืองต้องยุบเพราะเหตุอันเนื่องมาจากการฝ่าฝืนมาตรา ๔๒ วรรคสอง หรือมาตรา ๘๒ หรือต้องยุบตามมาตรา ๙๔ ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคการเมือง ที่ถูกยุบไป จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ทั้งนี้ ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นต้องยุบไป บทบัญญัติดังกล่าวเป็นบทบัญญัติกำหนดผลของการฝ่าฝืนการกระทำ ที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญไม่สามารถใช้ดุลพินิจสั่งเป็นอย่างอื่น ข้อที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า คณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องหมดวาระเนื่องจากดำรงตำแหน่งครบ ๔ ปี มีผลให้คณะกรรมการ บริหารพรรคผู้ถูกร้องต้องพ้นจากตำแหน่งตามข้อบังคับพรรคผู้ถูกร้อง ข้อ ๒๑ วรรคหนึ่ง (๘) นั้น ในข้อนี้เห็นว่า ข้อบังคับพรรคผู้ถูกร้อง ข้อ ๒๑ วรรคห้า กำหนดว่า ในกรณีที่มีเหตุให้คณะกรรมการ บริหารพรรคพ้นจากตำแหน่ง ให้คณะกรรมการบริหารพรรคชุดดังกล่าวอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไป จนกว่าจะได้รับแจ้งการตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่จากนายทะเบียนพรรคการเมือง จึงทำให้คณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่พ้นจากตำแหน่งต้องปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนถึงวันที่ได้รับแจ้ง การตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่จากนายทะเบียนพรรคการเมือง ดังนั้น เมื่อพรรคผู้ถูกร้องต้องถูกยุบไปเพราะเหตุอันเนื่องมาจากการฝ่าฝืนมาตรา ๘๒ แล้ว ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่ง กรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้องตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลง

คณะกรรมการบริหารพรรคไทยเป็นไท ลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๔ และเรื่อง ตอรับการเปลี่ยนแปลง คณะกรรมการบริหารพรรคไทยเป็นไท ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ จะจัดแจ้งการจัดตั้ง พรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้ง พรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗

ประเด็นที่สาม หัวหน้าพรรคหรือกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่มีส่วนร่วม รู้เห็น หรือ ปลอ่ยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำดังกล่าวแล้วมิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำดังกล่าว จะต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๘ หรือไม่

เห็นว่า พรรคการเมืองมีหน้าที่จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมือง ในรอบปีปฏิทินให้เป็นไปตามมาตรา ๘๒ หน้าที่ดังกล่าวกระทำโดยคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย ข้อบังคับ พรรคการเมือง และมติที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๗ วรรคหนึ่ง และกรรมการบริหารพรรคการเมือง ต้องรับผิดชอบร่วมกันในบรรดามติของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง และในการดำเนินการ ตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ตามข้อบังคับพรรคการเมืองและพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ตามมาตรา ๑๗ วรรคสาม คดีนี้ผู้ถูกร้องไม่รายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุน ของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร เมื่อหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคซึ่งเป็นคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องไม่ได้ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา หรือแสดงพยานหลักฐานหักล้างคำร้องของผู้ร้องเกี่ยวกับการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง กรณีจึงปรากฏหลักฐาน อันควรเชื่อได้ว่า หัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องมีส่วนร่วม รู้เห็น หรือปลอ่ยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำดังกล่าวแล้วมิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำเกี่ยวกับการไม่รายงานการใช้จ่าย เงินสนับสนุนดังกล่าวให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ ดังนั้น หัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง

เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคไทยเป็นไท ลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๔ และเรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคไทยเป็นไท ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ จึงต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่มิคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๘

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคคนขอปลดหนี้ ผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ ประกอบมาตรา ๘๒ และให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้อง จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามมาตรา ๙๗ และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องมีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่มิคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามมาตรา ๙๘

นายชัช ชลวร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน

ของ นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑ - ๒/๒๕๕๙

เรื่องพิจารณาที่ ๒/๒๕๕๘

เรื่องพิจารณาที่ ๓/๒๕๕๘

วันที่ ๓๐ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙

ประเด็นวินิจฉัย

ประเด็นที่หนึ่ง มีเหตุยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ เนื่องจากไม่ดำเนินการตามมาตรา ๘๒ หรือไม่

ประเด็นที่สอง ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้องจะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ หรือไม่

ประเด็นที่สาม หัวหน้าพรรคหรือกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่มีส่วนร่วม รู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำดังกล่าวแล้วมิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำดังกล่าว จะต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๘ หรือไม่

ความเห็น

ประเด็นที่หนึ่ง มีเหตุยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ เนื่องจากไม่ดำเนินการตามมาตรา ๘๒ หรือไม่

ผู้ถูกร้องได้รับจัดแจ้งการจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองชื่อพรรคเกษตรมหาชน มีการเปลี่ยนชื่อหลายครั้ง เป็นชื่อพรรคคนขอปลดหนี้ พรรคไทเป็นไท และพรรคไทยเป็นไท ต่อมาผู้ร้องได้มีประกาศเรื่อง ตอรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคไทยเป็นไท ลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๔

เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคไทยเป็นไท ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ และเรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคไทยเป็นไท ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๕ กรณีเปลี่ยนชื่อพรรคไทยเป็นไท เป็นชื่อพรรคคนขอปลดหนี้

ผู้ถูกร้องได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนตามโครงการและแผนงานจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๑ โดยได้เบิกจ่ายเงินดังกล่าวแล้ว ผู้ถูกร้องจึงมีหน้าที่จะต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๕ และรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ภายในวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๖ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ ซึ่งผู้ถูกร้องได้รายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ พร้อมเอกสารหลักฐานประกอบการใช้จ่ายเงินแล้ว แต่จัดส่งเอกสารหลักฐานไม่ครบถ้วนถูกต้อง ผู้ร้องจึงได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องจัดส่งเอกสารหลักฐานประกอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ รายการค่าพาหนะเดินทางในโครงการค่าใช้จ่ายในการจัดประชุมใหญ่พรรคไทยเป็นไท จำนวนเงิน ๑๖,๕๐๐ บาท และรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ โครงการค่าเช่าอินเทอร์เน็ตของสำนักงานใหญ่ จำนวน ๗,๐๘๐ บาท เพิ่มเติม และ/หรือ เรียกคืนเงินสนับสนุนหากผู้ถูกร้องไม่สามารถจัดส่งเอกสารหลักฐานประกอบการใช้จ่ายเงินดังกล่าวได้ภายในเวลาที่กำหนด ปรากฏว่าเมื่อครบกำหนดระยะเวลา ผู้ถูกร้องไม่ได้จัดส่งเอกสารหลักฐานตามที่ผู้ร้องแจ้งไป หรือชี้แจงเหตุผลที่ไม่จัดส่งเอกสารหลักฐาน และ/หรือคืนเงินสนับสนุนแต่อย่างใด นอกจากนี้ ยังปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้ถูกร้องไม่ได้ส่งเงินคงเหลือพร้อมดอกเบี้ย จำนวน ๒๘๘,๕๘๔.๔๕ บาท คืนกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ตามที่รายงานในแบบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ทั้งที่ผู้ร้องได้ส่งหนังสือแจ้งเรียกคืนเงินสนับสนุนดังกล่าวจากอดีตกรรมการบริหารพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องเพื่อมารับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมแล้ว

พิจารณาแล้วเห็นว่า แม้ผู้ถูกร้องจะได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา แต่ผู้ถูกร้องก็ไม่ได้ชี้แจงหรือโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานเกี่ยวกับการจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคผู้ถูกร้อง

และไม่มีพยานหลักฐานใดมายืนยันได้ว่าผู้ถูกร้องได้จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคผู้ถูกร้องถูกต้องตามความเป็นจริงตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ ดังนั้น เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่าพรรคผู้ถูกร้องได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ และได้จัดส่งรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพร้อมเอกสารหลักฐานประกอบการใช้จ่ายเงินต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้ว แต่ไม่ได้จัดส่งเอกสารหลักฐานประกอบรายงานการใช้จ่ายเงินดังกล่าวให้ถูกต้องครบถ้วนต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในระยะเวลาที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนด กรณีจึงถือได้ว่า พรรคผู้ถูกร้องไม่ได้จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ให้ถูกต้องตามความเป็นจริง และยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในระยะเวลาที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนด โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร กรณีจึงมีเหตุให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓

ประเด็นที่สอง ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้องจะจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ บัญญัติให้ในกรณีที่พรรคการเมืองต้องยุบเพราะเหตุอันเนื่องมาจากกระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๘๒ ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคการเมืองนั้น จะจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นต้องยุบไป ซึ่งมาตรา ๙๗ นี้เป็นบทบัญญัติว่าด้วยผลของการฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมาย ดังนั้น เมื่อมีเหตุให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามมาตรา ๙๓ อันเนื่องจากพรรคผู้ถูกร้องกระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๘๒ ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคไทยเป็นไท ลงวันที่

๒๑ มกราคม ๒๕๕๔ และเรื่อง ตอรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคไทยเป็นไท ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งอยู่ในช่วงระยะเวลาที่พรรคผู้ถูกร้องได้รับ และใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ จึงจะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็น กรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗

ประเด็นที่สาม หัวหน้าพรรคหรือกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่มีส่วนร่วม รู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำดังกล่าวแล้วมิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำดังกล่าว จะต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๘ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๘ บัญญัติให้ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองใดเพราะเหตุอันเนื่องมาจาก พรรคการเมืองนั้นกระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๘๒ และปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าหัวหน้า พรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใดมีส่วนร่วม รู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำดังกล่าวแล้วมิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำดังกล่าว ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่ง เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น มีกำหนดเวลา ห้าปีนับแต่วันที่มิคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น ซึ่งการจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุน ของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้เป็นไปโดยถูกต้องตามความเป็นจริงตามมาตรา ๘๒ นั้น เป็นการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง จึงต้องจัดทำโดยหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรค เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๗ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการ ของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย และมาตรา ๑๗ วรรคสาม ที่บัญญัติ ให้กรรมการบริหารพรรคการเมืองต้องรับผิดชอบร่วมกันในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ตามข้อบังคับ พรรคการเมืองและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองนี้

ตามที่ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาว่า ที่ประชุมใหญ่พรรคผู้ถูกร้องได้มีมติให้เลิกพรรค และคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องหมดวาระเนื่องจากดำรงตำแหน่งครบ ๔ ปี ตามข้อบังคับพรรค ตั้งแต่เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๘ จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคผู้ถูกร้อง โดยไม่เพิกถอน สิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรค เนื่องจากคณะกรรมการบริหารพรรคดำรงตำแหน่ง ครบวาระ นั้น ผู้ร้องได้ยื่นคำชี้แจงและเอกสารหลักฐานแสดงการดำรงอยู่ของพรรคผู้ถูกร้องตามหลักฐาน การดำเนินกิจการทางการเมืองในนามพรรคผู้ถูกร้องที่หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องได้แจ้งการดำเนินกิจการ ทางการเมืองต่อผู้ร้องมาโดยตลอด ปรากฏตามแบบหนังสือแจ้งจำนวนสมาชิกพรรคการเมืองที่เพิ่มขึ้น หรือลดลง (แบบ ท.พ. ๕/๑) ครั้งล่าสุด ฉบับลงวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๕๙ ส่วนกรณีที่ผู้ถูกร้องชี้แจง แก้ข้อกล่าวหาว่า คณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องหมดวาระเนื่องจากดำรงตำแหน่งครบ ๔ ปี นั้น ตามข้อบังคับพรรค ข้อ ๒๑ วรรคห้า กำหนดว่า ในกรณีที่มีเหตุให้คณะกรรมการบริหารพรรคพ้นจาก ตำแหน่ง ให้คณะกรรมการบริหารชุดดังกล่าวอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะได้รับแจ้ง การตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่จากนายทะเบียนพรรคการเมือง ดังนั้น คณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องจึงยังคงต้องอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะได้รับ การตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่

เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าพรรคผู้ถูกร้องได้จัดส่งแบบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ พร้อมเอกสารหลักฐานประกอบการใช้จ่ายเงินแล้ว แต่ไม่ได้ จัดส่งเอกสารหลักฐานประกอบการใช้จ่ายเงินดังกล่าวให้ถูกต้องตามความเป็นจริงต่อคณะกรรมการ การเลือกตั้ง อันเป็นการกระทำการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ กรณีจึงถือได้ว่าหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง ตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหาร พรรคไทยเป็นไท ลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๔ และเรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการ บริหารพรรคไทยเป็นไท ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ซึ่งเป็นผู้ที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในช่วงระยะเวลาที่ พรรคผู้ถูกร้องได้รับและใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ มีส่วนร่วม รู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำดังกล่าวแล้วมิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำดังกล่าว จึงต้องถูกเพิกถอน

สิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๘

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงมีความเห็นว่า สมควรมีคำสั่งยุบพรรคคนขอปลดหนี้ (พรรคไทยเป็นไท) ผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ เนื่องจากพรรคผู้ถูกร้องกระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๘๒ และสั่งให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคไทยเป็นไท ลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๔ และเรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคไทยเป็นไท ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมืองดังกล่าวข้างต้น มีกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๘

นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตัว

ของ นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑ - ๒/๒๕๕๙

เรื่องพิจารณาที่ ๒/๒๕๕๘

เรื่องพิจารณาที่ ๓/๒๕๕๘

วันที่ ๓๐ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙

ประเด็นวินิจฉัย

ประเด็นที่หนึ่ง มีเหตุยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ เนื่องจากไม่ดำเนินการตามมาตรา ๘๒ หรือไม่

ประเด็นที่สอง ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้องจะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ หรือไม่

ประเด็นที่สาม หัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่มีส่วนร่วม รู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำดังกล่าวแล้วมิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำดังกล่าว จะต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๘ หรือไม่

ความเห็น

ประเด็นที่ต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องทั้งสองนี้ไว้พิจารณา วินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับมาตรา ๕ และมาตรา ๔๔ ให้ศาลรัฐธรรมนูญ

มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยปัญหาว่ากฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้หรือไม่ และตามที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง กำหนดให้เป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ แต่สำหรับผู้ตรวจการแผ่นดิน ให้มีอำนาจเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้เฉพาะเมื่อมีกรณีให้เห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญนี้” และวรรคสอง บัญญัติว่า “การพิจารณาและการทำคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น ในระหว่างที่ยังไม่มีกฎหมายดังกล่าว ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัยที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่รัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ทั้งนี้ เพียงเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อวรรคหนึ่งหรือรัฐธรรมนูญนี้” พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ บัญญัติว่า “พรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนต้องใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในส่วนนี้ และส่วนที่ ๕ การใช้จ่ายของพรรคการเมือง และจะต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริง และยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป และให้นำความในมาตรา ๔๒ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม” มาตรา ๔๒ วรรคสอง บัญญัติว่า “เมื่อครบระยะเวลาการรายงานตามวรรคหนึ่งแล้ว หากพรรคการเมืองใดยังไม่ได้รายงานให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งให้หัวหน้าพรรคการเมืองรายงานภายในระยะเวลาที่กำหนด ถ้าพ้นกำหนดระยะเวลาแล้วยังมิได้รายงานโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการเพื่อให้มีการยุบพรรคการเมืองนั้น” และมาตรา ๘๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในกรณีที่พรรคการเมืองใดมีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมืองแต่พรรคการเมืองนั้นยังมีสมาชิกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่ หรือในกรณีที่พรรคการเมืองใดไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง หรือมาตรา ๘๒ ให้ยุบพรรคการเมืองนั้น” และวรรคสอง บัญญัติว่า “เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามวรรคหนึ่ง ให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่ามีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น” ดังนั้น เมื่อผู้ร้องโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าผู้ถูกร้องไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ

ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ ประกอบมาตรา ๔๒ วรรคสอง อันเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามมาตรา ๙๓ วรรคหนึ่ง ผู้ร้องจึงมีอำนาจยื่นคำร้องทั้งสองต่อ ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อดำเนินการให้มีการยุบพรรคผู้ถูกร้อง โดยตามคำร้องที่หนึ่ง (เรื่องพิจารณาที่ ๒/๒๕๕๘) ความปรากฏต่อผู้ร้องเมื่อวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๕๘ และผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๘ ส่วนคำร้องที่สอง (เรื่องพิจารณาที่ ๓/๒๕๕๘) ความปรากฏต่อผู้ร้อง เมื่อวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ และผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ เป็นการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในระยะเวลาสิบห้าวัน นับแต่วันที่ความปรากฏต่อผู้ร้อง ตามนัยมาตรา ๙๓ วรรคสองแล้ว กรณีจึงเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๔๕ ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ และข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๑๗ (๒๐) ศาลรัฐธรรมนูญจึงรับคำร้องทั้งสองไว้พิจารณาวินิจฉัย

ประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยต่อไป มีดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง มีเหตุยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ เนื่องจากไม่ดำเนินการตามมาตรา ๘๒ หรือไม่

ผู้ร้องได้มีประกาศรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคผู้ถูกร้อง ซึ่งขณะนั้นใช้ชื่อพรรคเกษตรมหาชน เป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๔๑ ซึ่งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๓๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้พรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๔๖ ผู้ร้องมีประกาศ เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคและข้อบังคับพรรคเกษตรมหาชน เปลี่ยนชื่อเป็นพรรคคนขอปลดหนี้ และเมื่อวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๔๙ ผู้ร้องมีประกาศ เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับ พรรคคนขอปลดหนี้ เปลี่ยนชื่อเป็นพรรคไทเป็นไท และเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๒ ผู้ร้อง มีประกาศ เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรคไทเป็นไท

เปลี่ยนชื่อเป็นพรรคไทยเป็นไท และเมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ผู้ร้องมีประกาศ เรื่อง ตอรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคไทยเป็นไท เปลี่ยนชื่อเป็นพรรคคนขอปลดหนี้

ตามคำร้องที่หนึ่ง (เรื่องพิจารณาที่ ๒/๒๕๕๘) ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ถูกร้องได้รับการจัดสรร เงินสนับสนุนตามโครงการและแผนงานจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๑ จำนวน ๗๐๔,๐๐๐ บาท (เจ็ดแสนสี่พันบาทถ้วน) โดยผู้ถูกร้องได้เบิกจ่ายเงินจำนวนดังกล่าว ทั้งหมดแล้ว ต่อมาผู้ถูกร้องได้ยื่นรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ พร้อมเอกสารหลักฐานประกอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุนต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ และได้ส่งคืน เงินคงเหลือพร้อมดอกเบี้ย จำนวน ๒๒๑,๕๐๑.๒๖ บาท (สองแสนสองหมื่นหนึ่งพันห้าร้อยเอ็ดบาท ยี่สิบหกสตางค์) แต่เมื่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบแล้วปรากฏว่าผู้ถูกร้องจัดส่ง เอกสารหลักฐานประกอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุนไม่ถูกต้องครบถ้วน จึงได้มีหนังสือ ที่ ลต ๐๔๐๒/๑๓๕๒๖ ลงวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๖ แจ้งให้ผู้ถูกร้องจัดส่งเอกสารหลักฐานประกอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุน เพิ่มเติม หรือให้ส่งคืนเงินสนับสนุน ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ผู้ถูกร้องได้รับหนังสือ แต่เมื่อพ้น ระยะเวลาที่กำหนดผู้ถูกร้องก็ได้ส่งเอกสารหลักฐาน หรือส่งคืนเงินสนับสนุน ต่อมาผู้ถูกร้องมีหนังสือ ที่ คปน. ๐๐๑/๐๐๑ ลงวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๕๗ จัดส่งเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมจำนวนหนึ่ง แต่ยังคงขาดเอกสารหลักฐานค่าพาหนะเดินทางของโครงการค่าใช้จ่ายในการจัดประชุมใหญ่พรรคผู้ถูกร้อง จำนวนเงิน ๑๖,๕๐๐ บาท (หนึ่งหมื่นหกพันห้าร้อยบาทถ้วน) โดยผู้ถูกร้องแจ้งว่าจะขอจัดส่งคืนเงิน จำนวนนี้ในภายหลัง ซึ่งต่อมาผู้ถูกร้องได้มีหนังสือ ที่ คปน. ๐๐๑/๐๐๙ ลงวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๗ แจ้งว่าจะดำเนินการโอนเงินจำนวนดังกล่าวในวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๗ แต่ผู้ถูกร้องก็ได้ โอนเงินคืนแต่อย่างไร ผู้ร้องจึงมีหนังสือ ที่ ลต (ทบพ.) ๐๔๐๒/๖๙๗๙ ลงวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๗ แจ้งให้ผู้ถูกร้องส่งคืนเงินจำนวนดังกล่าวภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่ผู้ถูกร้องได้รับหนังสือ เพื่อให้รายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ เป็นไปตามมาตรา ๘๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ แต่เมื่อพ้นระยะเวลา ที่กำหนดผู้ถูกร้องก็ได้ส่งคืนเงินและมีได้ชี้แจงเหตุผลแต่อย่างไร อีกทั้งผู้ร้องยังได้มีหนังสือ

ที่ ลต (ทบพ.) ๐๔๐๒/ว ๖๘๙ ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๘ เรียกคืนเงินสนับสนุนจาก
อดีตกรรมการบริหารพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง เป็นจำนวนเงิน ๑๖,๕๐๐ บาท
(หนึ่งหมื่นหกพันห้าร้อยบาทถ้วน) พร้อมดอกเบี้ย โดยให้ส่งคืนภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือ
แต่เมื่อพ้นระยะเวลาที่กำหนดกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองก็มีได้รับเงินสนับสนุนคืนแต่อย่างใด
เป็นเหตุให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีมติในการประชุม ครั้งที่ ๓๙/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๘ กันยายน
๒๕๕๘ เห็นชอบให้ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้มีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง
ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓
ประกอบมาตรา ๘๒

ตามคำร้องที่สอง (เรื่องพิจารณาที่ ๓/๒๕๕๘) ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ถูกร้องได้รับการจัดสรร
เงินสนับสนุนตามโครงการและแผนงานจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕
ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๑
จำนวน ๖๗๔,๐๐๐ บาท (หกแสนเจ็ดหมื่นสี่พันบาทถ้วน) โดยผู้ถูกร้องได้เบิกจ่ายเงินจำนวนดังกล่าว
ทั้งหมดแล้ว ต่อมาผู้ถูกร้องได้ยื่นรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี
พ.ศ. ๒๕๕๕ พร้อมเอกสารหลักฐานประกอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุนต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง
ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ โดยรายงานว่า
คงเหลือเงินที่ได้ส่งคืนพร้อมดอกผล จำนวน ๒๘๘,๕๘๔.๔๕ บาท (สองแสนแปดหมื่นแปดพันห้าร้อย
แปดสิบบาทสี่สิบบาทห้าสตางค์) แต่เมื่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบแล้วปรากฏว่า
ผู้ถูกร้องไม่ได้ส่งคืนเงินคงเหลือพร้อมดอกผลภายในเดือนมกราคม ๒๕๕๖ ตามที่รายงานไว้แต่อย่างใด
จึงได้มีหนังสือ ที่ ลต ๐๔๐๒/๒๘๘๕ ลงวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ แจ้งให้ผู้ถูกร้องส่งคืนเงิน
จำนวนดังกล่าวภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ผู้ถูกร้องได้รับหนังสือ แต่เมื่อพ้นระยะเวลาที่กำหนดผู้ถูกร้อง
ก็มิได้ส่งคืนเงินแต่อย่างใด ผู้ร้องจึงได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ ลต (ทบพ.) ๐๔๐๒/๘๕๐๙ ลงวันที่
๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๗ และหนังสือ ที่ ลต (ทบพ.) ๐๔๐๒/ว ๑๒๐๑ ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม
๒๕๕๗ แจ้งให้ผู้ถูกร้องและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องส่งคืนเงินจำนวนดังกล่าวพร้อมดอกเบี้ยภายใน
๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือ แต่เมื่อพ้นระยะเวลาที่กำหนดกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง
ก็มีได้รับเงินสนับสนุนคืนแต่อย่างใด

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งตรวจสอบแล้วปรากฏว่า ผู้ถูกร้องจัดส่งเอกสารหลักฐานประกอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุนไม่ถูกต้องครบถ้วน ผู้ร้องจึงได้มีหนังสือ ที่ ลต (ทบพ.) ๐๔๐๒/๖๙๑๐ ลงวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๗ แจ้งให้ผู้ถูกร้องจัดส่งใบแจ้งค่าใช้จ่ายบริการอินเทอร์เน็ต ตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนธันวาคม ๒๕๕๕ ตามโครงการค่าเช่าอินเทอร์เน็ตของสำนักงานใหญ่ พรรคผู้ถูกร้องภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ผู้ถูกร้องได้รับหนังสือ แต่เมื่อพ้นระยะเวลาที่กำหนด ผู้ถูกร้องก็มิได้ส่งเอกสารหลักฐานแต่อย่างใด ผู้ร้องจึงมีหนังสือ ที่ ลต (ทบพ.) ๐๔๐๒/๑๕๒๕๒ ลงวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ แจ้งให้ผู้ถูกร้องส่งคืนเงินสนับสนุนตามโครงการค่าเช่าอินเทอร์เน็ตของสำนักงานใหญ่ จำนวนเงิน ๗,๐๘๐ บาท (เจ็ดพันแปดสิบบาทถ้วน) ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ผู้ถูกร้องได้รับหนังสือ แต่เมื่อพ้นระยะเวลาที่กำหนดผู้ถูกร้องก็มิได้ส่งคืนเงินสนับสนุนแต่อย่างใด ต่อมาผู้ถูกร้องได้มีหนังสือ ที่ คปน. ๐๐๑/๐๐๒ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๘ แจ้งว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้จัดส่งเอกสารดังกล่าวเนื่องจากเอกสารดังกล่าวตกหล่นตั้งแต่แรกแล้ว จึงไม่มีใบแจ้งค่าบริการ และทางองค์การโทรศัพท์ไม่สามารถออกเอกสารดังกล่าวให้ใหม่ได้ จึงขอส่งคืนเงินสนับสนุนจำนวนดังกล่าวภายในเดือนมีนาคม ๒๕๕๘ โดยในระหว่างนั้นผู้ร้องได้มีหนังสือ ที่ ลต (ทบพ.) ๐๔๐๒/๑๔๐๙ ลงวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ แจ้งให้ผู้ถูกร้องส่งคืนเงินสนับสนุนภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ผู้ถูกร้องได้รับหนังสือ แต่เมื่อพ้นระยะเวลาที่กำหนดและจนกระทั่งล่วงเลยระยะเวลาที่ผู้ถูกร้องได้แจ้งไว้ผู้ถูกร้องก็มิได้ส่งคืนเงินสนับสนุนแต่อย่างใด อีกทั้งผู้ร้องยังได้มีหนังสือ ที่ ลต (ทบพ.) ๐๔๐๒/ว ๗๘๑ ลงวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๕๘ เรียกคืนเงินสนับสนุนจากอดีตกรรมการบริหารพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง เป็นจำนวนเงิน ๗,๐๘๐ บาท (เจ็ดพันแปดสิบบาทถ้วน) พร้อมดอกเบี้ย โดยให้ส่งคืนภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือ แต่เมื่อพ้นระยะเวลาที่กำหนด กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองก็มิได้รับเงินสนับสนุนคืนแต่อย่างใด เป็นเหตุให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีมติในการประชุม ครั้งที่ ๔๙/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ เห็นชอบให้ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้มีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ ประกอบมาตรา ๘๒

ตามคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเพิ่มเติมของผู้ถูกร้อง และคำร้องชี้แจงของผู้ร้อง ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ในการประชุมใหญ่สามัญพรรคผู้ถูกร้อง ครั้งที่ ๑/๒๕๕๗

เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๗ ที่ประชุมได้มีมติเป็นเอกฉันท์ให้ยกเลิกพรรคผู้ถูกร้อง ซึ่งผู้ถูกร้อง ได้มีหนังสือ ที่ คปน. ๐๐๑/๐๑๐ ลงวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๕๗ ส่งบันทึกรายงานประชุมใหญ่สามัญ ประจำปี ครั้งที่ ๑/๒๕๕๗ ดังกล่าวต่อผู้ร้อง ซึ่งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) บัญญัติให้พรรคการเมืองย่อมเลิกด้วยมีเหตุ ต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง แต่ตามข้อบังคับของพรรคผู้ถูกร้อง ตามประกาศนายทะเบียน พรรคการเมือง เรื่อง ตอรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรคไทเป็นไท ลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๑ มิได้กำหนดเรื่องการเลิกพรรคการเมืองไว้ สำนักงานคณะกรรมการ การเลือกตั้งจึงประสานไปยังผู้ถูกร้อง หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องแจ้งว่าไม่ประสงค์เลิกพรรคการเมืองแล้ว และขอดำเนินกิจการทางการเมืองในนามพรรคผู้ถูกร้องต่อไป ซึ่งหลังจากนั้นหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง ก็ได้แจ้งการดำเนินกิจการทางการเมืองต่อผู้ร้องเรียบร้อยแล้ว

พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ถูกร้องได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนตามโครงการและแผนงาน จากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๑ และได้ เบิกจ่ายเงินจากกองทุนดังกล่าวแล้ว ผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรค ผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ให้ถูกต้องตามความเป็นจริง และยื่นต่อ คณะกรรมการการเลือกตั้งภายในวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๕ และภายในวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๖ ตามลำดับ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ ซึ่งการจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งนั้น จะต้องประกอบด้วย แบบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปีปฏิทิน และเอกสารหลักฐานประกอบ รายงานนั้นด้วย เพื่อให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถตรวจสอบได้ว่าการใช้จ่ายเงินสนับสนุน ของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินถูกต้องตามความเป็นจริง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ หรือไม่ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า แม้ผู้ถูกร้องได้ยื่นรายงาน การใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ และเอกสารหลักฐานประกอบการใช้เงินสนับสนุนแล้ว แต่จัดส่งเอกสารหลักฐานประกอบ การใช้เงินสนับสนุนไม่ถูกต้องครบถ้วน ผู้ร้องจึงอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ ประกอบมาตรา ๔๒ วรรคสอง มีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องจัดส่งเอกสารหลักฐานประกอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ เพิ่มเติม หรือให้ส่งคืนเงินสนับสนุน ภายในระยะเวลาที่กำหนด แต่ผู้ถูกร้องก็ไม่ได้จัดส่งเอกสารหลักฐานประกอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ เพิ่มเติม หรือส่งคืนเงินสนับสนุนแต่อย่างใด โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร อีกทั้งในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ผู้ถูกร้องไม่ได้ส่งเงินสนับสนุนคงเหลือพร้อมดอกเบี้ยจำนวน ๒๘๘,๕๘๔.๔๕ บาท (สองแสนแปดหมื่นแปดพันห้าร้อยแปดสิบบาทสี่สิบบาทสี่สตางค์) คืนแก่กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ตามที่รายงานไว้ในแบบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ แต่อย่างใด จึงเป็นกรณีที่ผู้ถูกร้องไม่จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

ด้วยเหตุที่พรรคการเมืองเป็นสถาบันทางการเมืองมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย การพัฒนาพรรคการเมืองเพื่อให้มีความเป็นสถาบันทางการเมืองจึงต้องพิจารณาถึงปัจจัยของขอบเขตของการได้รับการสนับสนุนจากประชาชนให้สามารถดำเนินกิจกรรมในสังคมได้ โดยการที่พรรคการเมืองจะต้องมีสมาชิกจำนวนมากและมาจากกลุ่มในสังคมที่หลากหลายเพื่อแสดงถึงการได้รับความร่วมมือและสนับสนุนจากประชาชนในขอบเขตที่กว้างขวาง โดยพรรคการเมืองจะต้องสามารถดำเนินกิจกรรมทางการเมืองอย่างต่อเนื่องโดยไม่ต้องยุติบทบาทลงจากการสิ้นสุดหน้าที่หรือบรรลุวัตถุประสงค์แล้ว ตลอดจนการจัดวางโครงสร้างการทำงานของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามความรู้ความสามารถและมีลักษณะของการแบ่งงานกันทำตามความชำนาญเฉพาะด้าน ทั้งนี้ การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับพรรคการเมืองยังต้องพิจารณาถึงการดำเนินการอย่างอิสระของพรรคการเมืองที่ไม่ผูกติดกับเฉพาะสมาชิกในพรรคการเมืองของตน หากแต่ต้องพยายามเข้าถึงประชาชน และทำให้ประชาชนกลายเป็นผู้สนับสนุนพรรค รวมถึงการบริหารจัดการที่มีการนำเอาแบบแผนปฏิบัติของพรรคเข้าเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบราชการ รวมทั้งการจัดการทางการเงินของพรรคการเมืองจะต้องมีความสามารถในการจัดระบบรายได้ของพรรคด้วยการวางหลักการรับเงินสนับสนุนที่ชัดเจนแน่นอนและที่มาของรายได้สนับสนุนให้แก่พรรค ซึ่งเงินสนับสนุนต่อพรรคการเมือง

ไม่ควรผูกขาดหรือมาจากแหล่งที่มาแหล่งใหญ่เพียงแหล่งเดียว แต่ควรมีที่มาของเงินสนับสนุนจากหลากหลายช่องทาง ข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ดังกล่าวข้างต้นของผู้ถูกร้อง รวมถึงการที่ผู้ถูกร้องมีคำขอให้ศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคผู้ถูกร้อง แสดงให้เห็นว่าผู้ถูกร้องไม่อาจดำรงความเป็นสถาบันการเมืองในระบอบการปกครองของประเทศโดยรวมได้อีกต่อไป

กรณีจึงมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ ประกอบมาตรา ๘๒

ประเด็นที่สอง ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้องจะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ บัญญัติว่า “ในกรณีที่พรรคการเมืองต้องยุบเพราะเหตุอันเนื่องมาจากการฝ่าฝืนมาตรา ๘๒ วรรคสอง หรือมาตรา ๘๒ หรือต้องยุบตามมาตรา ๙๔ ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคการเมืองที่ถูกยุบไป จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ทั้งนี้ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นต้องยุบไป” นั้น เป็นบทบัญญัติว่าด้วยผลของการฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมาย ซึ่งมีได้ให้อำนาจแก่ศาลรัฐธรรมนูญที่จะสั่งเป็นอย่างอื่น และมาตรา ๑๖ วรรคสอง บัญญัติให้พรรคการเมืองที่นายทะเบียนรับแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองแล้วเป็นนิติบุคคล โดยมีคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองเป็นผู้ดำเนินกิจการของพรรคการเมืองตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๗ วรรคหนึ่ง และข้อบังคับของพรรคผู้ถูกร้อง ตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรคไทยเป็นไท ลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๑ ข้อ ๒๑ วรรคหนึ่ง (๙) กำหนดว่าเมื่อหัวหน้าพรรคลาออก ให้ถือว่าความเป็นคณะกรรมการบริหารพรรคสิ้นสุดลงทั้งคณะ และวรรคสาม กำหนดว่าในกรณีตำแหน่งหัวหน้าพรรคว่างลงด้วยเหตุลาออก ให้รองหัวหน้าพรรคคนใดคนหนึ่งซึ่งคณะกรรมการบริหารที่เหลือส่วนใหญ่มอบหมายทำหน้าที่แทน และวรรคห้า กำหนดว่าในกรณีที่มีเหตุให้คณะกรรมการบริหารพรรค

พ้นจากตำแหน่ง ให้คณะกรรมการบริหารชุดดังกล่าวอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไป จนกว่าจะได้รับแจ้งการตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่จากนายทะเบียนพรรคการเมือง

ที่ผู้ถูกร้องโต้แย้งว่า นายอภิชาติวรัญญู ศรีอารวงศา ได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคและนายทะเบียนสมาชิกพรรคไปแล้วเมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๗ ตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคคนขอปลดหนี้ ลงวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ และคณะกรรมการบริหารพรรคได้หมดวาระเนื่องจากดำรงตำแหน่งครบสี่ปีตามข้อบังคับพรรค เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๘ ตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคคนขอปลดหนี้ ลงวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๘ จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคผู้ถูกร้องโดยไม่ตัดสิทธิกรรมการบริหารเป็นเวลาห้าปีนั้น เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารและคณะกรรมการบริหารดังกล่าวเป็นการเปลี่ยนแปลงภายหลังเกิดเหตุที่ต้องยุบพรรคผู้ถูกร้องแล้ว

ดังนั้น เมื่อมีเหตุให้พรรคผู้ถูกร้องต้องยุบไปด้วยเหตุที่ฝ่าฝืนมาตรา ๘๒ แล้ว ศาลรัฐธรรมนูญต้องสั่งให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้อง ตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคไทยเป็นไท ลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๔ และวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ซึ่งเป็นผู้ที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในช่วงเวลาที่พรรคผู้ถูกร้องได้รับและใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่พรรคผู้ถูกร้องต้องยุบไป

ประเด็นที่สาม หัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่มีส่วนร่วม รู้เห็นหรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำดังกล่าวแล้วมิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำดังกล่าว จะต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๘ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๘ บัญญัติว่า “ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองใดเพราะเหตุอันเนื่องมาจากการฝ่าฝืนมาตรา ๘๒ หรือเหตุตามมาตรา ๙๔ และปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใดมีส่วนร่วม รู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำความผิดแล้วมิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำความผิด ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น มีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่มิคำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง” ด้วยเหตุที่พรรคผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้เป็นไปตามมาตรา ๘๒ โดยการรายงานการใช้จ่ายเงินจะต้องกระทำโดยหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรค ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรคเพื่อให้เป็นไปตามมาตรา ๑๗ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย นโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมือง และมติของที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง ด้วยความรอบคอบ ระมัดระวัง และซื่อสัตย์สุจริตเพื่อประโยชน์ของประเทศและประชาชน และต้องส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยในพรรคการเมือง” และวรรคสาม ที่บัญญัติว่า “กรรมการบริหารพรรคการเมืองต้องรับผิดชอบร่วมกันในบรรดามติของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง และในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ตามข้อบังคับพรรคการเมืองและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้” ซึ่งเป็นหลักกฎหมายที่ให้กรรมการบริหารพรรคการเมืองต้องรับผิดชอบร่วมกันในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ตามข้อบังคับพรรคการเมืองและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองนี้

เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า พรรคผู้ถูกร้องไม่ได้จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ให้ถูกต้องตามหน้าที่ อันเป็นการปล่อยปละละเลย และงดเว้นการกระทำตามที่ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ โดยมีข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ดังกล่าวข้างต้น ถือได้ว่าเป็นกรณีที่มีเหตุและพยานหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า หัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องมีส่วนร่วม รู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำความผิดแล้วมิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำเกี่ยวกับ

การรายงานดังกล่าว จึงมีคำสั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง ตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคไทยเป็นไท ลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๔ และวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ซึ่งเป็นผู้ที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในช่วงเวลาที่พรรคผู้ถูกร้องได้รับและใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ มีกำหนดเวลาห้าปี นับแต่วันที่มิคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคคนขอปลดหนี้ ผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ ประกอบมาตรา ๘๒ และให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้องตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคไทยเป็นไท ลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๔ และวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีก ไม่ได้ภายในกำหนดห้าปี นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมืองดังกล่าวข้างต้น มีกำหนดเวลาห้าปี นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๘

นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน

ของ นายบุญส่ง กุลบุปผา ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑ - ๒/๒๕๕๙

เรื่องพิจารณาที่ ๒/๒๕๕๘

เรื่องพิจารณาที่ ๓/๒๕๕๘

วันที่ ๓๐ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙

ประเด็นวินิจฉัย

ประเด็นที่หนึ่ง มีเหตุยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ เนื่องจากไม่ดำเนินการตามมาตรา ๘๒ หรือไม่

ประเด็นที่สอง ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้องจะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ หรือไม่

ประเด็นที่สาม หัวหน้าพรรคหรือกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่มีส่วนร่วม รู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำดังกล่าวแล้วมิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำดังกล่าว จะต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๘ หรือไม่

ความเห็น

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้รวมการพิจารณาเรื่องพิจารณาที่ ๒/๒๕๕๘ และเรื่องพิจารณาที่ ๓/๒๕๕๘ เข้าด้วยกัน เนื่องจากเป็นเรื่องที่มีคู่กรณีเดียวกันและประเด็นวินิจฉัยมีความเกี่ยวเนื่องกัน

ประเด็นที่หนึ่ง มีเหตุยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ เนื่องจากไม่ดำเนินการตามมาตรา ๘๒ หรือไม่

พิจารณาคำร้อง คำร้องเพิ่มเติมและเอกสารประกอบ สรุปได้ว่า พรรคผู้ถูกร้องได้รับจัดแจ้งการจัดตั้งเป็นพรรคการเมือง เดิมชื่อ พรรคเกษตรมหาชน ตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง ลงวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๔๑ ต่อมามีการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและเปลี่ยนชื่อพรรคเป็นพรรคคนขอปลดหนี้ พรรคไทเป็นไท พรรคไทยเป็นไท และเป็นชื่อพรรคคนขอปลดหนี้ ตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๕ และนายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้องได้มีประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคไทยเป็นไท ลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๔ และประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคไทยเป็นไท ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ และผู้ร้องขอให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามคำร้องทั้งสองด้วยเหตุ ๒ ประการ คือ

๑. ผู้ถูกร้องได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๑ จำนวน ๗๐๔,๐๐๐ บาท (เจ็ดแสนสี่พันบาทถ้วน) และได้รับเงินจำนวนดังกล่าวจากสำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้งแล้ว ต่อมาผู้ถูกร้องได้จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และส่งคืนเงินเหลือจ่ายพร้อมดอกเบี้ย จำนวน ๒๒๑,๕๐๑.๒๖ บาท (สองแสนสองหมื่นหนึ่งพันห้าร้อยเอ็ดบาท ยี่สิบหกสตางค์) เนื่องจากไม่ได้ดำเนินงานตามโครงการจำนวน ๕ โครงการ เมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๕ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๕ ผลการตรวจสอบตามหนังสือของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ลงวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๖ ปรากฏว่ามีเหตุต้องเรียกเอกสารประกอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุน จึงได้มีหนังสือแจ้งผู้ถูกร้องเรียกเอกสารประกอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุน หรือเรียกคืนเงินสนับสนุนหากผู้ถูกร้องไม่สามารถจัดส่งเอกสารประกอบการใช้จ่ายได้ ผู้ถูกร้องได้จัดส่งเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมจำนวนหนึ่ง แต่ยังคงขาดการจัดส่งเอกสารในโครงการค่าใช้จ่ายในการจัดประชุมใหญ่พรรค คือ ค่าพาหนะเดินทาง จำนวนเงิน ๑๖,๕๐๐ บาท (หนึ่งหมื่นหกพันห้าร้อยบาทถ้วน) ต่อมาผู้ถูกร้องได้มีหนังสือที่ คปน.๐๐๑/๐๐๙ ลงวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๗ แจ้งว่าจะดำเนินการโอนเงินจำนวนดังกล่าว ในวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๗ แต่ผู้ถูกร้องก็มีได้โอนเงินคืนให้แก่กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง แต่อย่างใด

ผู้ร้องได้มีหนังสือที่ ลต (ทบพ.) ๐๔๐๒/๖๙๗๙ ลงวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๗ เรียกคืนเงินสนับสนุนจากผู้ถูกร้องเป็นจำนวน ๑๖,๕๐๐ บาท (หนึ่งหมื่นหกพันห้าร้อยบาทถ้วน) โดยกำหนดระยะเวลาส่งคืนเงินภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่ผู้ถูกร้องได้รับหนังสือแจ้งจากผู้ร้องโดยผู้ถูกร้องได้รับหนังสือดังกล่าว เมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๗ แต่ผู้ถูกร้องก็ได้ดำเนินการคืนเงินสนับสนุนแต่อย่างใด

ผู้ร้องพิจารณากรณีผู้ถูกร้องซึ่งไม่จัดส่งเอกสารประกอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุนและหรือไม่คืนเงินสนับสนุนในกรณีที่ไม่สามารถส่งเอกสารประกอบดังกล่าวได้ตามที่ผู้ร้องแจ้งให้ดำเนินการ จึงเป็นการไม่ดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ ประกอบมาตรา ๔๒ วรรคสอง อันเป็นเหตุให้ยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๙๓ และเมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๘ คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นชอบให้ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้มีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว มาตรา ๙๓ และผู้ร้องขอให้มีคำสั่งให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมืองฯ ลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๔ และลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามมาตรา ๙๗ และให้มีคำสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง ตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมืองฯ ดังกล่าว มีกำหนดเวลาห้าปี นับแต่วันที่มิคำสั่งยุบพรรคการเมือง ตามมาตรา ๙๘ ประกอบมาตรา ๘๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับเดียวกัน

๒. ผู้ถูกร้องได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๑ จำนวน ๖๗๔,๐๐๐ บาท (หกแสนเจ็ดหมื่นสี่พันบาทถ้วน) และได้รับเงินจำนวนดังกล่าวจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้ว ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๖ ผู้ถูกร้องได้ยื่นแบบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ พร้อมเอกสารหลักฐานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบในเบื้องต้นพบว่าผู้ถูกร้องไม่ได้ดำเนินการจำนวน ๒ โครงการและรายงานว่าคงเหลือเงินส่งคืนกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองพร้อมดอกผลจำนวน

๒๘๘,๕๘๔.๔๕ บาท (สองแสนแปดหมื่นแปดพันห้าร้อยแปดสิบสี่บาทสี่สิบห้าสตางค์) แต่ผู้ถูกร้องก็ไม่ได้ส่งคืนเงินดังกล่าวพร้อมดอกเบี้ยภายในเดือนมกราคม ๒๕๕๖ แต่อย่างไร สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ คณะทำงานดังกล่าวได้รายงานผลการตรวจสอบเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๕๗ และที่ประชุมคณะทำงานมีมติให้ผู้ถูกร้องดำเนินการจัดส่งเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมในแผนค่าใช้จ่ายในการเช่าอินเทอร์เน็ตของพรรคการเมือง เนื่องจากผู้ถูกร้องไม่ได้จัดส่งใบแจ้งค่าใช้จ่ายบริการเช่าอินเทอร์เน็ตของพรรคการเมือง ตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนธันวาคม ๒๕๕๕ ซึ่งผู้ถูกร้องเบิกจ่ายเงินสนับสนุนจำนวน ๗,๐๘๐ บาท (เจ็ดพันแปดสิบบาทถ้วน) ผู้ร้องได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องจัดส่งใบแจ้งค่าใช้จ่ายบริการเช่าอินเทอร์เน็ตของพรรคการเมืองตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนธันวาคม ๒๕๕๕ รวมทั้งมีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องส่งคืนเงินสนับสนุนให้แก่กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองตามโครงการดังกล่าวจำนวน ๗,๐๘๐ บาท ภายในเวลาที่กำหนดซึ่งผู้ถูกร้องได้รับหนังสือแจ้งแล้ว แต่ก็ไม่ได้ดำเนินการตามให้ผู้ร้องแจ้งให้ดำเนินการแต่อย่างไร และผู้ร้องได้มีหนังสือที่ ลต (ทบพ.) ๐๔๐๒/๑๔๐๙ ลงวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ แจ้งให้ผู้ถูกร้องส่งคืนเงินสนับสนุนให้แก่กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ผู้ถูกร้องได้รับหนังสือดังกล่าวโดยผู้ถูกร้องได้รับหนังสือเมื่อวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ แต่ผู้ถูกร้องก็มิได้ส่งคืนเงินสนับสนุนแต่อย่างไร

ผู้ร้องพิจารณากรณีผู้ถูกร้องซึ่งไม่จัดส่งเอกสารประกอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุนและหรือไม่คืนเงินสนับสนุนในกรณีที่ไม่สามารถจัดส่งเอกสารประกอบดังกล่าวได้ ตามที่ผู้ร้องแจ้งให้ดำเนินการจึงเป็นการไม่ดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ ประกอบมาตรา ๔๒ วรรคสอง อันเป็นเหตุให้ยุบพรรคการเมือง ตามมาตรา ๘๓ และเมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นชอบให้ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้มีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว มาตรา ๘๓ และผู้ร้องขอให้มีคำสั่งให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมืองฯ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ภายในกำหนดห้าปี

นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามมาตรา ๙๗ และให้มีคำสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง ตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมืองฯ ดังกล่าว มีกำหนดเวลาห้าปี นับแต่วันที่มิคำสั่งยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๙๘ ประกอบมาตรา ๘๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับเดียวกัน

ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเพิ่มเติม สรุปได้ว่า ผู้ถูกร้อง ได้มีมติในการประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๗ ให้ยกเลิกพรรคผู้ถูกร้อง และยกทรัพย์สินให้แก่มูลนิธิกตัญญูตั้งอุทิศ (องค์การสาธารณประโยชน์) และนายอภิชาติทวีวิทย์ ศรีอารวงศา รักษาการนายทะเบียนสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องได้ลาออกจากการเป็นสมาชิกพรรคและนายทะเบียนสมาชิกพรรคผู้ถูกร้อง เมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๗ และคณะกรรมการบริหารพรรคได้หมดวาระเนื่องจากดำรงตำแหน่งครบวาระ ๔ ปี ตามข้อบังคับพรรคไทเป็นไท พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๒๑ วรรคหนึ่ง เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๘ จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคผู้ถูกร้อง โดยไม่เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคเป็นเวลาห้าปี ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๘ เนื่องจากคณะกรรมการบริหารพรรคหมดวาระการดำรงตำแหน่ง

ผู้ร้องยื่นคำชี้แจง สรุปได้ว่า พรรคคนขอปลดหนี้โดยมติที่ประชุมใหญ่มีมติให้เลิกพรรคผู้ถูกร้อง แต่ตามข้อบังคับของพรรคผู้ถูกร้องมิได้กำหนดเรื่องการเลิกพรรคการเมืองไว้ สำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้งจึงแจ้งให้พรรคผู้ถูกร้องทราบและหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องแจ้งว่าไม่ประสงค์เลิกพรรคการเมืองแล้ว สำหรับกรณีคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ เนื่องจากดำรงตำแหน่งครบ ๔ ปี เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๘ แต่คณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องต้องอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะได้รับแจ้งการตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารชุดใหม่จากผู้ร้องตามข้อบังคับพรรคของผู้ถูกร้อง ข้อ ๒๑ วรรคห้า

ปัญหาที่ต้องพิจารณามีว่า มีเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ ประกอบมาตรา ๘๒ หรือไม่

พิจารณาแล้ว เห็นว่า ผู้ถูกร้องได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย

พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๑ จำนวน ๗๐๔,๐๐๐ บาท (เจ็ดแสนสี่พันบาทถ้วน) และ ๖๗๔,๐๐๐ บาท (หกแสนเจ็ดหมื่นสี่พันบาทถ้วน) ตามลำดับ และได้รับเงินจำนวนดังกล่าวจาก สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้ว ผู้ถูกร้องจึงมีหน้าที่ต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ให้ถูกต้องตามความเป็นจริง และยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในวันที่ ๓๑ มีนาคมของปีถัดไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว มาตรา ๘๒ แต่ปรากฏว่ารายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ยังขาดหลักฐานในโครงการค่าใช้จ่ายในการจัดประชุมใหญ่พรรค คือ ค่าพาหนะเดินทาง จำนวนเงิน ๑๖,๕๐๐ บาท (หนึ่งหมื่นหกพันห้าร้อยบาทถ้วน) และรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ยังขาดหลักฐานในแผนค่าใช้จ่ายในการเช่าอินเทอร์เน็ตของพรรคการเมือง คือ ใบแจ้งค่าใช้จ่ายบริการตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนธันวาคม ๒๕๕๕ ซึ่งผู้ถูกร้องเบิกจ่ายเงินสนับสนุนจำนวน ๗,๐๘๐ บาท (เจ็ดพันแปดสิบบาทถ้วน) และทั้งสองกรณีผู้ร้องได้มีหนังสือให้ผู้ถูกร้องจัดส่งหลักฐานดังกล่าวหรือให้คืนเงินสนับสนุนหากผู้ถูกร้องไม่สามารถจัดส่งเอกสารประกอบการใช้จ่ายได้ แต่ผู้ถูกร้องก็มิได้ดำเนินการจัดส่งหลักฐานหรือคืนเงินสนับสนุนแต่อย่างใด จึงเป็นกรณีที่ผู้ถูกร้องไม่จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ให้ถูกต้องตามความเป็นจริง กรณีจึงมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๓ ประกอบมาตรา ๘๒

ประเด็นที่สอง ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้อง จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๗ หรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๗ บัญญัติว่า “ในกรณีที่พรรคการเมืองต้องยุบเพราะเหตุอันเนื่องมาจากการฝ่าฝืนมาตรา ๔๒ วรรคสอง หรือมาตรา ๘๒ หรือต้องยุบตามมาตรา ๘๔ ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคการเมืองที่ถูกยุบไป จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ทั้งนี้ ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นต้องยุบไป”

และมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการบริหารการเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ของพรรคการเมือง และสาขาพรรคการเมือง ตลอดจนจัดให้มีการทำบัญชีตามมาตรา ๔๕ ให้ถูกต้องตามความเป็นจริง”

พิจารณาแล้ว เห็นว่า การใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองตามที่ได้รับจากกองทุน เพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองของผู้ถูกร้องเป็นเรื่องสำคัญที่เกี่ยวกับการบริหารการเงินและควรต้องอยู่ในความรับผิดชอบของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง เมื่อพรรคผู้ถูกร้องมีการรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง อันเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ดังนั้นผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้องตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคไทยเป็นไท ลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๔ และประกาศนายทะเบียนพรรคการเมืองฯ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ภายในกำหนดห้าปี นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗

ประเด็นที่สาม หัวหน้าพรรคหรือกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่มีส่วนร่วม รู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำดังกล่าวแล้วมิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำดังกล่าว จะต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๘ หรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๘ บัญญัติว่า “ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองใดเพราะเหตุอันเนื่องมาจากการฝ่าฝืนมาตรา ๘๒ หรือเหตุตามมาตรา ๙๔ และปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใดมีส่วนร่วม รู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำดังกล่าว มิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำดังกล่าว ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมือง และกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น มีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่มิคำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง”

พิจารณาแล้ว เห็นว่า การใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองตามที่ได้รับจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองของผู้ถูกร้องและการจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนดังกล่าวอยู่ในความรับผิดชอบของคณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง เมื่อพรรคผู้ถูกร้องมีการรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง จึงมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องมีส่วนร่วม รู้เห็น หรือปล่อยปละละเลยให้มีการใช้จ่ายเงินของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองโดยไม่ถูกต้องจนเป็นผลให้ผู้ถูกร้องไม่สามารถดำเนินการจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ให้ถูกต้องได้ สำหรับข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องที่อ้างว่าที่ประชุมใหญ่ของพรรคผู้ถูกร้องมีมติเป็นเอกฉันท์ยกเลิกพรรคคนขอปลดหนี้ และคณะกรรมการบริหารพรรคทั้งคณะพ้นจากตำแหน่งเนื่องจากดำรงตำแหน่งครบวาระนั้น เห็นว่า การเลิกพรรคการเมืองต้องเป็นไปตามเหตุที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) ซึ่งบัญญัติให้พรรคการเมืองย่อมเลิกด้วยมีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง แต่ข้อบังคับของพรรคผู้ถูกร้องตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรคไทยเป็นไท ลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๑ ไม่ปรากฏเหตุแห่งการเลิกพรรคการเมืองแต่อย่างใด สำหรับกรณีการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการบริหารพรรคนั้น เห็นว่า ข้อบังคับของพรรคผู้ถูกร้องข้อ ๒๑ วรรคห้า กำหนดว่า “ในกรณีที่มีเหตุให้คณะกรรมการบริหารพรรคพ้นจากตำแหน่งให้คณะกรรมการบริหารพรรคชุดดังกล่าวอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไป จนกว่าจะได้รับแจ้งการตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่จากนายทะเบียนพรรคการเมือง” จึงไม่มีเหตุที่จะมีคำสั่งตามคำขอของผู้ถูกร้องได้ ดังนั้นจึงให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคไทยเป็นไท ลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๔ และประกาศนายทะเบียนพรรคการเมืองฯ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๘

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงมีความเห็น ดังนี้

๑. ให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ ประกอบมาตรา ๘๒

๒. ตัดสิทธิผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้องตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมืองฯ ลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๔ และประกาศนายทะเบียนพรรคการเมืองฯ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ มีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามมาตรา ๙๗ และให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมืองฯ ดังกล่าวเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่ มีคำสั่ง ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามมาตรา ๙๘

นายบุญส่ง กุลบุปผา

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน

ของ นายปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑ - ๒/๒๕๕๙

เรื่องพิจารณาที่ ๒/๒๕๕๘

เรื่องพิจารณาที่ ๓/๒๕๕๘

วันที่ ๓๐ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙

ประเด็นวินิจฉัย

ประเด็นที่หนึ่ง มีเหตุยกพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ เนื่องจากไม่ดำเนินการตามมาตรา ๘๒ หรือไม่

ประเด็นที่สอง ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้อง จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ หรือไม่

ประเด็นที่สาม หัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่มีส่วนร่วม รู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำดังกล่าวแล้วมิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำดังกล่าว จะต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๘ หรือไม่

ความเห็น

ด้วยรัฐธรรมนูญและกฎหมายว่าด้วยพรรคการเมืองมีเจตนารมณ์เกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมือง ไม่ว่าจะมาจากการอุดหนุนเงินโดยรัฐ หรือเงินบริจาคโดยผู้บริจาคก็ตาม พรรคการเมืองจะต้องมีวินัยการใช้จ่ายเงินเพื่อแสดงถึงความเป็นสถาบันทางการเมืองที่เข้มแข็งมีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส ในฐานะที่เป็นตัวแทนของประชาชนที่เลือกเข้ามา การดำเนินกิจการทางการเมืองถือเป็นหน้าที่ที่สำคัญของพรรคการเมืองที่ต้องสร้างจิตสำนึกสาธารณะทางการเมืองให้กับสมาชิกและประชาชนทั่วไป การสร้างเครือข่ายประชาธิปไตย สร้างแบบอย่างที่ดีในการดำเนินกิจการทางการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

ปรับทัศนคติ แนวคิด และค่านิยมให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันของสมาชิกและบรรณรงค์กิจกรรมทางการเมือง ให้ประชาชนได้ยึดมั่นในอุดมการณ์ทางการเมืองตามการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข ขณะเดียวกันพรรคการเมืองต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย ให้กับประชาชนด้วย จึงถือว่าเป็นหน้าที่สำคัญของหัวหน้าพรรคการเมืองที่ต้องรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุน ของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายใน เดือนมีนาคมของปีถัดไป ดังนั้น เพื่อแสดงถึงความมีวินัยในการใช้จ่ายเงินและความโปร่งใส จำเป็น ที่จะต้องมีกฎหมาย ระเบียบ กฎเกณฑ์ เพื่อตรวจสอบการใช้จ่ายเงิน และการจัดทำรายการใช้จ่ายเงินสนับสนุน พรรคการเมืองให้ถูกต้องตามเงื่อนไขเวลาและตามการใช้จ่ายเงิน จึงเป็นกลไกและมาตรการสำคัญที่จะใช้ ตรวจสอบซึ่งพรรคการเมืองจะต้องยึดถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด

ประเด็นที่หนึ่ง มีเหตุยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ เนื่องจากไม่ดำเนินการตามมาตรา ๘๒ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ถูกร้องได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนตามโครงการและแผนงานจากกองทุน เพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๑ และได้เบิกจ่ายเงินจากกองทุน ดังกล่าวแล้ว ผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ให้ถูกต้องตามความเป็นจริง และยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ภายในวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๕ และภายในวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๖ ตามลำดับ ตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ ซึ่งการจัดทำรายงานการใช้จ่าย เงินสนับสนุนยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งนั้น จะต้องประกอบด้วยแบบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุน ของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปีปฏิทิน และเอกสารหลักฐานประกอบรายงานนั้นด้วย เพื่อให้คณะกรรมการ การเลือกตั้งสามารถตรวจสอบได้ว่าการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินถูกต้อง ตามความเป็นจริง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ หรือไม่ แต่ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ถูกร้องได้ยื่นรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ และเอกสารหลักฐานประกอบแล้ว แต่จัดส่งเอกสารหลักฐานประกอบการใช้จ่ายเงิน ไม่ครบถ้วนถูกต้อง ผู้ร้องอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๒ วรรคสอง มีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องจัดส่งเอกสารหลักฐานประกอบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ เพิ่มเติมภายในระยะเวลาที่กำหนด หากส่งเอกสารดังกล่าวไม่ได้ให้ส่งคืนเงินสนับสนุน แต่ผู้ถูกร้องก็ไม่ได้จัดส่งเอกสารหลักฐานประกอบรายงานการใช้จ่ายเงินของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ เพิ่มเติม หรือส่งคืนเงินสนับสนุนแต่อย่างใด และไม่ชี้แจงเหตุผลที่ไม่จัดส่งเอกสารหลักฐานหรือส่งคืนเงินสนับสนุน อีกทั้งในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ผู้ถูกร้องไม่ได้ส่งเงินคงเหลือพร้อมดอกเบี้ยจำนวน ๒๘๘,๕๘๔.๔๕ บาท (สองแสนแปดหมื่นแปดพันห้าร้อยแปดสิบบาทสี่สิบบาทสี่สตางค์) คืนกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ตามที่รายงานไว้ในแบบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ (แบบ ร.ง. ๒) ภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด จึงเป็นกรณีที่พรรคผู้ถูกร้องไม่จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองให้ถูกต้องตามความเป็นจริง โดยไม่มีเหตุผลอันสมควรกรณีจึงมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ ประกอบมาตรา ๘๒

ประเด็นที่สอง ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้อง จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ บัญญัติว่า “ในกรณีที่พรรคการเมืองต้องยุบเพราะเหตุอันเนื่องมาจากการฝ่าฝืนมาตรา ๔๒ วรรคสอง หรือมาตรา ๘๒ หรือต้องยุบตามมาตรา ๙๔ ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคการเมืองที่ถูกยุบไป จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ทั้งนี้ ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นต้องยุบไป” นั้น เป็นบทบัญญัติว่าด้วยผลของการฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมายซึ่งมิได้ให้อำนาจแก่ศาลรัฐธรรมนูญที่จะสั่งเป็นอย่างอื่น เมื่อมีเหตุให้พรรคผู้ถูกร้องต้องยุบไปด้วยเหตุที่ฝ่าฝืนมาตรา ๘๒ แล้ว ศาลรัฐธรรมนูญต้องสั่งให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้องตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคไทยเป็นไท

ลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๔ และวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง
ขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง
ขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ทั้งนี้ ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่พรรคผู้ถูกร้องต้องยุบไป

ประเด็นที่สาม หัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่มีส่วนร่วม รู้เห็น หรือ
ปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำดังกล่าวแล้วมิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำดังกล่าว
จะต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง
ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๘ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐
มาตรา ๙๘ บัญญัติว่า “ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองใดเพราะเหตุอันเนื่องมาจาก
การฝ่าฝืนมาตรา ๘๒ หรือเหตุตามมาตรา ๙๔ และปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าหัวหน้าพรรคการเมือง
หรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใดมีส่วนร่วม รู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำ
ดังกล่าวแล้วมิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำดังกล่าว ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของ
หัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น มีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่คำสั่งให้
ยุบพรรคการเมือง” ด้วยเหตุที่พรรคผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมือง
ในรอบปีปฏิทินให้เป็นไปตามมาตรา ๘๒ โดยการรายงานการใช้จ่ายเงินจะต้องกระทำโดยหัวหน้าพรรค
และกรรมการบริหารพรรค ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรคเพื่อให้เป็นไปตามมาตรา ๑๗
วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของ
พรรคการเมืองให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย นโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมือง
และมติของที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง ด้วยความรอบคอบ ระมัดระวัง และซื่อสัตย์สุจริตเพื่อประโยชน์
ของประเทศและประชาชน และต้องส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยในพรรคการเมือง” และวรรคสาม
ที่บัญญัติว่า “กรรมการบริหารพรรคการเมืองต้องรับผิดชอบร่วมกันในบรรดามติของคณะกรรมการ
บริหารพรรคการเมือง และในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง
ตามข้อบังคับพรรคการเมืองและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้” ซึ่งเป็นหลักกฎหมายที่ให้กรรมการ
บริหารพรรคการเมืองต้องรับผิดชอบร่วมกันในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ตามข้อบังคับพรรคการเมือง
และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองนี้

ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องที่อ้างว่าที่ประชุมใหญ่ของพรรคผู้ถูกร้องมีมติเป็นเอกฉันท์ยกเลิกพรรคคนขอปลดหนี้ และคณะกรรมการบริหารพรรคทั้งคณะพ้นจากตำแหน่งเนื่องจากดำรงตำแหน่งครบวาระนั้น เห็นว่าการเลิกพรรคการเมืองต้องเป็นไปตามเหตุที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) ซึ่งบัญญัติให้พรรคการเมืองย่อมเลิกด้วยมีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง แต่ข้อบังคับของพรรคผู้ถูกร้องตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรคไทยเป็นไท ลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๑ ไม่ปรากฏเหตุแห่งการเลิกพรรคการเมืองแต่อย่างใด สำหรับกรณีการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการบริหารพรรคนั้น เห็นว่า ข้อบังคับของพรรคผู้ถูกร้อง ข้อ ๒๑ วรรคห้า กำหนดว่า “ในกรณีที่มีเหตุให้คณะกรรมการบริหารพรรคพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการบริหารพรรคชุดดังกล่าวอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไป จนกว่าจะได้รับแจ้งการตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่จากนายทะเบียนพรรคการเมือง” เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า พรรคผู้ถูกร้องไม่ได้จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ให้ถูกต้องตามหน้าที่ อันเป็นการปล่อยปละละเลย และงดเว้นการกระทำตามหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ โดยมีข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ถือได้ว่าเป็นกรณีที่มีเหตุและพยานหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า หัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องมีส่วนร่วม รู้เห็นหรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำดังกล่าวแล้วมิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำเกี่ยวกับการรายงานดังกล่าว จึงมีคำสั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคไทยเป็นไท ลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๔ และวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ มีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่ มีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงมีความเห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญชอบที่จะมีคำสั่งให้ยุบพรรคคนขอปลดหนี้ผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ ประกอบมาตรา ๘๒ และให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคไทยเป็นไท ลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๔ และวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่

หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้องตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมืองดังกล่าวข้างต้นมีกำหนดเวลาห้าปี นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๘

นายปัญญา อุดชาชน

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตัว
ของ นายวรวิทย์ กังคศิเทียม ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑ - ๒/๒๕๕๙

เรื่องพิจารณาที่ ๒/๒๕๕๘

เรื่องพิจารณาที่ ๓/๒๕๕๘

วันที่ ๓๐ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙

ประเด็นวินิจฉัย

ประเด็นที่หนึ่ง มีเหตุยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ เนื่องจากไม่ดำเนินการตามมาตรา ๙๒ หรือไม่

ประเด็นที่สอง ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้อง จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ หรือไม่

ประเด็นที่สาม หัวหน้าพรรคหรือกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่มีส่วนร่วม รู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำดังกล่าวแล้วมิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำดังกล่าว จะต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๘ หรือไม่

บทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

๑. ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๕๗/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๕๗

ข้อ ๒ ให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มีผลบังคับใช้ต่อเนื่องต่อไปโดยมิได้สะดุดลงจนกว่าจะมีกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิก ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการรักษาความสงบเรียบร้อย ห้ามมิให้พรรคการเมืองที่มีอยู่แล้วดำเนินการประชุม หรือดำเนินกิจการใด ๆ ในทางการเมือง และการดำเนินการเพื่อการจัดตั้งหรือจดทะเบียนพรรคการเมือง ให้ระงับไว้เป็นการชั่วคราว รวมทั้งให้ระงับการจัดสรรเงินสนับสนุนแก่พรรคการเมืองของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองไว้เป็นการชั่วคราวด้วย ในกรณีมีข้อสงสัยให้หารือคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๒. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗

มาตรา ๔๕ ภายใต้บังคับมาตรา ๕ และมาตรา ๔๔ ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยปัญหาว่ากฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้หรือไม่ และตามที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองกำหนดให้เป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ แต่สำหรับผู้ตรวจการแผ่นดิน ให้มีอำนาจเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้ เฉพาะเมื่อมีกรณีเห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญนี้

การพิจารณาและการทำคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น ในระหว่างที่ยังไม่มีกฎหมายดังกล่าว ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณา และการทำคำวินิจฉัยที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่รัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ทั้งนี้ เพียงเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อวรรคหนึ่งหรือรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๔๗ บรรดาประกาศและคำสั่งของคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติหรือคำสั่งของหัวหน้า คณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ได้ประกาศหรือสั่งในระหว่างวันที่ ๒๒ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗ จนถึงวันที่คณะรัฐมนตรีเข้ารับหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญนี้ ไม่ว่าจะประกาศหรือสั่งให้มีผลบังคับในทางรัฐธรรมนูญ ในทางนิติบัญญัติ ในทางบริหาร หรือในทางตุลาการให้ประกาศหรือคำสั่ง ตลอดจนการปฏิบัติตามประกาศ หรือคำสั่งนั้น ไม่ว่าจะกระทำก่อนหรือหลังวันที่รัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ เป็นประกาศหรือคำสั่ง หรือการปฏิบัติที่ชอบด้วยกฎหมายและชอบด้วยรัฐธรรมนูญและเป็นที่สุด และให้ประกาศหรือคำสั่งดังกล่าว ที่ยังมีผลใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้มีผลใช้บังคับต่อไปจนกว่าจะมีกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ มติคณะรัฐมนตรี หรือคำสั่ง แล้วแต่กรณี แก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิก

๓. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐

มาตรา ๑๗ ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย นโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมือง และมติของที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง ด้วยความรอบคอบ ระมัดระวังและซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ของประเทศและประชาชน และต้องส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยในพรรคการเมือง

ให้หัวหน้าพรรคการเมืองเป็นผู้แทนของพรรคการเมืองในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก เพื่อการนี้ หัวหน้าพรรคการเมืองจะมอบหมายเป็นหนังสือให้กรรมการบริหารคนหนึ่งหรือหลายคน ทำการแทนก็ได้

กรรมการบริหารพรรคการเมืองต้องรับผิดชอบร่วมกันในบรรดามติของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง และในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองตามข้อบังคับพรรคการเมืองและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

กรรมการบริหารพรรคการเมืองไม่ต้องรับผิดตามวรรคสาม หากพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้ร่วมกระทำการนั้น และได้คัดค้านในที่ประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองโดยปรากฏในรายงานการประชุมหรือได้ทำเป็นหนังสือยื่นต่อประธานที่ประชุมภายในเจ็ดวันนับแต่สิ้นสุดการประชุมในกรณีที่ไม่ปรากฏในรายงานการประชุม

มาตรา ๔๒ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนด และแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปี เพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบ เว้นแต่พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นยังไม่ถึงเก้าสิบวันนับจนถึงวันสิ้นปีปฏิทิน

เมื่อครบระยะเวลาการรายงานตามวรรคหนึ่งแล้ว หากพรรคการเมืองใดยังไม่ได้รายงานให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งให้หัวหน้าพรรคการเมืองรายงานภายในระยะเวลาที่กำหนด ถ้าพ้นกำหนดระยะเวลาแล้วยังมิได้รายงานโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการเพื่อให้มีการยุบพรรคการเมืองนั้น

มาตรา ๔๒ พรรคการเมืองที่ได้รับเงินสนับสนุนต้องใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในส่วนนี้ และส่วนที่ ๕ การใช้จ่ายของพรรคการเมือง และจะต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริง และยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไป และให้นำความในมาตรา ๔๒ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๔๓ ในกรณีที่พรรคการเมืองใดมีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง แต่พรรคการเมืองนั้นยังมีสมาชิกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่ หรือในกรณีที่พรรคการเมืองใดไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง หรือมาตรา ๔๒ ให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามวรรคหนึ่งให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่ามิเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้ว ให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๙๗ ในกรณีที่พรรคการเมืองต้องยุบเพราะเหตุอันเนื่องมาจากการฝ่าฝืนมาตรา ๔๒ วรรคสอง หรือมาตรา ๘๒ หรือต้องยุบตามมาตรา ๙๔ ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคการเมืองที่ถูกยุบไป จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ทั้งนี้ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นต้องยุบไป

มาตรา ๙๘ ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองใดเพราะเหตุอันเนื่องมาจากการฝ่าฝืนมาตรา ๘๒ หรือเหตุตามมาตรา ๙๔ และปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใดมีส่วนร่วม รู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำดังกล่าวแล้วมิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำดังกล่าว ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น มีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่มิคำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง

ความเห็น

ประเด็นที่ต้องวินิจฉัยในเบื้องต้นก่อนมีว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องทั้งสองคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อผู้ร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ วรรคสอง หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า คำร้องทั้งสองคำร้องที่ผู้ร้องได้ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญขอให้มีการยุบพรรคผู้ถูกร้องนั้น เป็นการยื่นภายในระยะเวลาสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อผู้ร้องตามที่กฎหมายกำหนด กระบวนการยื่นคำร้องจึงชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ วรรคสอง

ประเด็นที่ต้องพิจารณาต่อไป มีดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง มีเหตุยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ เนื่องจากไม่ดำเนินการตามมาตรา ๘๒ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า พรรคผู้ถูกร้องนี้แต่เดิมผู้ร้องได้มีประกาศรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคผู้ถูกร้อง ซึ่งขณะนั้นใช้ชื่อพรรคเกษตรมหาชนเป็นพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๔๑ ต่อมาวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๔๖ ผู้ร้องมีประกาศ เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคและข้อบังคับพรรคเกษตรมหาชน เปลี่ยนชื่อเป็นพรรคคนขอปลดหนี้ และวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๔๙ ผู้ร้องมีประกาศ เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคคนขอปลดหนี้ เปลี่ยนชื่อเป็นพรรคไทเป็นไท และวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๒ ผู้ร้องมีประกาศ เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรคไทเป็นไท เปลี่ยนชื่อเป็น พรรคไทยเป็นไท ต่อมาวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๔ ผู้ร้องมีประกาศ เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคไทยเป็นไท จำนวน ๔ คน เนื่องจาก นายตรีสัลล์ จันทน์เทียนเดชา ลาออกจากตำแหน่งหัวหน้าพรรคและสมาชิกพรรคไทยเป็นไท ทำให้คณะกรรมการบริหารพรรคพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ และวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ผู้ร้องมีประกาศ เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคไทยเป็นไท จำนวน ๑๓ คน และวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ผู้ร้องมีประกาศ เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคไทยเป็นไท เปลี่ยนชื่อเป็นพรรคคนขอปลดหนี้

ในประเด็นที่หนึ่งนี้พิจารณาแล้วเห็นว่า ตามคำร้องทั้งสองคำร้องผู้ถูกร้องได้รับการจัดสรรเงินสนับสนุนตามโครงการและแผนงานจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๑ และได้เบิกจ่ายเงินจากกองทุนดังกล่าวแล้ว ผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ให้ถูกต้องตามความเป็นจริง และยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายในวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๕ และภายในวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๖ ตามลำดับ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘๒ ซึ่งการจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งนั้น จะต้องประกอบด้วยแบบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปีปฏิทิน และเอกสารหลักฐานประกอบรายงานนั้นด้วย เพื่อให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถตรวจสอบได้ว่าการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินถูกต้องตามความเป็นจริง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ หรือไม่ ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ถูกร้องได้ยื่นแบบรายงานการใช้จ่าย

เงินสนับสนุนของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ และเอกสารหลักฐานประกอบแล้ว แต่จัดส่งเอกสารหลักฐานประกอบการใช้จ่ายเงินไม่ครบถ้วนถูกต้อง ผู้ร้องจึงอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๒ วรรคสอง มีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องจัดส่งเอกสารหลักฐานประกอบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ เพิ่มเติมภายในระยะเวลาที่กำหนด หากส่งเอกสารดังกล่าวไม่ได้ให้ส่งคืนเงินสนับสนุน แต่ผู้ถูกร้องก็ไม่ได้จัดส่งเอกสารหลักฐานประกอบรายงานการใช้จ่ายเงินของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ เพิ่มเติมหรือส่งคืนเงินสนับสนุนแต่อย่างใด และไม่ชี้แจงเหตุผลที่ไม่จัดส่งเอกสารหลักฐาน หรือส่งคืนเงินสนับสนุน อีกทั้งในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ผู้ถูกร้องไม่ได้ส่งเงินคงเหลือพร้อมดอกเบี้ย จำนวน ๒๘๘,๕๘๔.๔๕ บาท (สองแสนแปดหมื่นแปดพันห้าร้อยแปดสิบสี่บาทสี่สิบห้าสตางค์) คืนกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ตามที่รายงานไว้ในแบบรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ (แบบ ร.ง.๒) ภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด นอกจากนี้ผู้ร้องยังได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องจัดส่งใบแจ้งค่าใช้จ่ายตั้งแต่เดือนมกราคม ถึงเดือนธันวาคม ๒๕๕๕ จำนวน ๗,๐๘๐ บาท (เจ็ดพันแปดสิบบาทถ้วน) เพื่อประกอบการตรวจสอบเอกสารการเบิกจ่ายในโครงการเช่าอินเทอร์เน็ตของพรรคการเมือง ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือ ผู้ถูกร้องก็มีได้จัดส่งเอกสารหลักฐานเพิ่มเติมแต่อย่างใด ผู้ร้องมีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องส่งคืนเงินสนับสนุนแก่กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองตามโครงการเช่าอินเทอร์เน็ตของสำนักงานใหญ่ซึ่งได้เบิกจ่ายไปแล้ว คืนให้แก่กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง จำนวน ๗,๐๘๐ บาท (เจ็ดพันแปดสิบบาทถ้วน) อีกหลายครั้ง แต่เมื่อครบระยะเวลาผู้ร้องก็มีได้รับเงินสนับสนุนคืนจากผู้ถูกร้องแต่อย่างใด จึงเป็นกรณีที่พรรคผู้ถูกร้องไม่จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองให้ถูกต้องตามความเป็นจริง โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร จึงมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ ประกอบมาตรา ๘๒

ประเด็นที่สอง ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้อง จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ บัญญัติว่า “ในกรณีที่พรรคการเมืองต้องยุบเพราะเหตุอันเนื่องมาจากการฝ่าฝืนมาตรา ๔๒ วรรคสอง หรือมาตรา ๘๒ หรือต้องยุบตามมาตรา ๙๔ ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคการเมืองที่ถูกยุบไป จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ทั้งนี้ ภายในกำหนดห้าปี นับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นต้องยุบไป” นั้น เป็นบทบัญญัติว่าด้วยผลของการฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมาย ซึ่งมีได้ให้อำนาจแก่ศาลรัฐธรรมนูญที่จะสั่งเป็นอย่างอื่น เมื่อมีเหตุให้พรรคผู้ถูกร้องต้องยุบไปด้วยเหตุที่ฝ่าฝืน มาตรา ๘๒ แล้ว ศาลรัฐธรรมนูญต้องสั่งให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้อง ในขณะความผิดเกิด ตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลง คณะกรรมการบริหารพรรคไทยเป็นไท ลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๔ และวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วม ในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ทั้งนี้ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่พรรคผู้ถูกร้อง ต้องยุบไป

ประเด็นที่สาม หัวหน้าพรรคหรือกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่มีส่วนร่วม รู้เห็น หรือ ปลอ่ยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำดังกล่าวแล้วมิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำดังกล่าว จะต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๘ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๘ บัญญัติว่า “ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองใดเพราะเหตุอันเนื่องมาจากการฝ่าฝืนมาตรา ๘๒ หรือเหตุตามมาตรา ๙๔ และปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าหัวหน้าพรรคการเมือง หรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใดมีส่วนร่วม รู้เห็น หรือปลอ่ยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำดังกล่าวแล้วมิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำดังกล่าว ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น มีกำหนดเวลาห้าปี นับแต่วันที่คำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง” ด้วยเหตุที่พรรคผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้เป็นไปตามมาตรา ๘๒ โดยการรายงานการใช้จ่ายเงิน

จะต้องกระทำโดยหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรค ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรค เพื่อให้เป็นไปตามมาตรา ๑๗ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “ให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย นโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมือง และมติของที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองด้วยความรอบคอบ ระมัดระวัง และซื่อสัตย์สุจริตเพื่อประโยชน์ของประเทศและประชาชน และต้องส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยในพรรคการเมือง” และวรรคสาม ที่บัญญัติว่า “กรรมการบริหารพรรคการเมืองต้องรับผิดชอบร่วมกันในบรรดามติของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง และในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ตามข้อบังคับพรรคการเมืองและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้” ซึ่งเป็นหลักกฎหมายที่ให้กรรมการบริหารพรรคการเมืองต้องรับผิดชอบร่วมกันในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ตามข้อบังคับพรรคการเมืองและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองนี้

ข้อที่ผู้ถูกร้องโต้แย้งว่าที่ประชุมใหญ่ของพรรคผู้ถูกร้องมีมติเป็นเอกฉันท์ยกเลิกพรรคคนขอปลดหนี้ และคณะกรรมการบริหารพรรคทั้งคณะพ้นจากตำแหน่งเนื่องจากดำรงตำแหน่งครบวาระนั้น เห็นว่าการเลิกพรรคการเมืองต้องเป็นไปตามเหตุที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) ซึ่งบัญญัติให้พรรคการเมืองย่อมเลิกด้วยมีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง แต่ข้อบังคับของพรรคผู้ถูกร้องตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ทอรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรคไทยเป็นไท ลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๑ ไม่ปรากฏเหตุแห่งการเลิกพรรคการเมืองแต่อย่างใด สำหรับกรณีการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการบริหารพรรคนั้น เห็นว่า ข้อบังคับของพรรคผู้ถูกร้อง ข้อ ๒๑ วรรคห้า กำหนดว่า “ในกรณีที่มีเหตุให้คณะกรรมการบริหารพรรคพ้นจากตำแหน่ง ให้คณะกรรมการบริหารพรรคชุดดังกล่าวอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไป จนกว่าจะได้รับแจ้งการทอรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่จากนายทะเบียนพรรคการเมือง” เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า พรรคผู้ถูกร้องไม่ได้จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของพรรคผู้ถูกร้องในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ และรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ให้ถูกต้องตามหน้าที่ อันเป็นการปล่อยปละละเลย และงดเว้นการกระทำตามหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๒ โดยมีข้อเท็จจริงและพฤติการณ์

ถือได้ว่าเป็นกรณีที่มีเหตุและพยานหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า หัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรค ผู้ถูกร้องมีส่วนร่วม รู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำความผิดดังกล่าวแล้วมิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำเกี่ยวกับการรายงานดังกล่าว จึงมีคำสั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรค และกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง ตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคไทยเป็นไท ลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๔ และวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ มีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่มิคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคคนขอปลดหนี้ ผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ ประกอบมาตรา ๘๒ และให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง ตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคไทยเป็นไท ลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๔ และวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดห้าปี นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งหัวหน้าพรรค และกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้องตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมืองดังกล่าวข้างต้น มีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๘

นายวรวิทย์ กังศศิเทียม

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑ - ๒/๒๕๕๙

เรื่องพิจารณาที่ ๒/๒๕๕๘

เรื่องพิจารณาที่ ๓/๒๕๕๘

วันที่ ๓๐ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๙

ประเด็นวินิจฉัย ตามคำร้องทั้งสองมีประเด็นที่ต้องวินิจฉัย ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง มีเหตุยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ เนื่องจากไม่ดำเนินการตามมาตรา ๘๒ หรือไม่

ประเด็นที่สอง ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้อง จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ หรือไม่ และหัวหน้าพรรคหรือกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องที่มีส่วนร่วม รู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำดังกล่าวแล้วมิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำดังกล่าว จะต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง มีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๘ หรือไม่

ความเห็น

นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง ได้จัดแจ้งการจัดตั้งพรรคเกษตรมหาชน ผู้ถูกร้อง เป็นพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ เมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๑ ตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง รับจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคเกษตรมหาชน ลงวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๑ ต่อมาผู้ถูกร้องเปลี่ยนชื่อเป็นพรรคคนขอปลดหนี้ ตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคและข้อบังคับพรรคเกษตรมหาชน ลงวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๖ เปลี่ยนชื่อเป็นพรรคไทเป็นไท ตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคคนขอปลดหนี้ ลงวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๙ ต่อมามีการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๐ โดยมาตรา ๑๓๕ บัญญัติให้พรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐

ในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ พรรคผู้ถูกร้องเปลี่ยนชื่อเป็นพรรคไทยเป็นไท ตามประกาศนายทะเบียน พรรคการเมือง เรื่อง ตอรับการเปลี่ยนแปลงชื่อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรคไทยเป็นไท ลงวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๒ และเปลี่ยนชื่อเป็นพรรคคนขอปลดหนี้ ตามประกาศนายทะเบียน พรรคการเมือง เรื่อง ตอรับการเปลี่ยนแปลงชื่อบังคับพรรคไทยเป็นไท ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๕

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดให้มีกองทุน เพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองเพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนและใช้ในการสนับสนุนพรรคการเมือง รวมถึง การดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวกับการพัฒนาพรรคการเมืองตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด และจัดสรรเงินสนับสนุนแก่พรรคการเมืองเป็นรายปี ซึ่งมาตรา ๘๒ บัญญัติให้พรรคการเมืองที่ได้รับ เงินสนับสนุนต้องใช้จ่ายเงินสนับสนุนให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ในเรื่องการสนับสนุนพรรคการเมือง โดยรัฐและการใช้จ่ายของพรรคการเมือง พรรคการเมืองจะต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนของ พรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินให้ถูกต้องตามความเป็นจริง และยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งภายใน เดือนมีนาคมของปีถัดไปโดยให้นำความในมาตรา ๔๒ วรรคสอง ที่บัญญัติให้พรรคการเมืองใดที่ไม่ได้ ดำเนินการตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ ให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งให้หัวหน้าพรรคการเมือง รายงานภายในระยะเวลาที่กำหนด ถ้าพ้นกำหนดระยะเวลาแล้วยังมิได้รายงานโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการเพื่อให้มีการยุบพรรคการเมือง นั้นมาใช้บังคับโดยอนุโลม และเมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดไม่ดำเนินการให้เป็นไป ตามมาตรา ๘๒ ให้ยุบพรรคการเมืองนั้น ให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณาแล้วเห็นว่ามิเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียนให้ศาลรัฐธรรมนูญ สั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้นตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๙๓ วรรคหนึ่งและวรรคสอง

ประเด็นที่ต้องวินิจฉัยเบื้องต้นมีว่า ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง ชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ วรรคสอง หรือไม่

ก่อนที่จะวินิจฉัยประเด็นนี้มีข้อต้องวินิจฉัยก่อนว่า ผู้ร้องยื่นคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ เห็นว่า ระหว่างที่คำร้องนี้อยู่ระหว่างการดำเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้มีประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗ และฉบับที่ ๕๗ ลงวันที่ ๗ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๗ บัญญัติให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ สิ้นสุดลง ศาลทั้งหลาย คงมีอำนาจดำเนินการพิจารณา และพิพากษาอรรถคดีตามบทกฎหมายและประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ องค์กรอิสระและองค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช ๒๕๕๐ ยังคงปฏิบัติหน้าที่ต่อไป ในส่วนของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้มีผลใช้บังคับต่อเนื่องต่อไปโดยมิได้สะดุดลงจนกว่าจะมีกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิก ห้ามมิให้พรรคการเมืองที่มีอยู่แล้วดำเนินการประชุม หรือดำเนินการใด ๆ ในทางการเมือง และการดำเนินการเพื่อการจัดตั้งหรือจดทะเบียนพรรคการเมืองให้ระงับไว้เป็นการชั่วคราว รวมทั้งให้ระงับการจัดสรรเงินสนับสนุนแก่พรรคการเมืองของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองไว้เป็นการชั่วคราวด้วย ในกรณีมีข้อสงสัยให้หาหรือคณะกรรมการการเลือกตั้ง ส่วนบรรดาคำร้อง ส่วนนวนอรรถคดี หรือการใดที่ดำเนินการภายใต้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่อยู่ระหว่างการดำเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้ง นายทะเบียนพรรคการเมือง หรือศาล ก่อนวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง นายทะเบียนพรรคการเมืองและศาลยังคงมีอำนาจดำเนินการพิจารณาและวินิจฉัยต่อไป สำหรับคำร้องทั้งสองนี้เป็นการใดที่ดำเนินการภายใต้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่อยู่ระหว่างการดำเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้งและนายทะเบียนพรรคการเมืองก่อนวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ตามนัยของประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๕๗ ดังนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งและนายทะเบียนพรรคการเมืองจึงยังคงมีอำนาจดำเนินการพิจารณาและวินิจฉัยต่อไปได้ ต่อมาวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๗ มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ โดยมาตรา ๔๗ วรรคหนึ่งบัญญัติให้บรรดาประกาศและคำสั่งของคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติหรือคำสั่งของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ได้ประกาศหรือสั่งในระหว่างวันที่ ๒๒ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗ จนถึงวันที่คณะรัฐมนตรีเข้ารับหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญนี้ ไม่ว่าจะประกาศหรือสั่งให้มีผลบังคับในทางรัฐธรรมนูญ ในทางนิติบัญญัติ ในทางบริหาร หรือในทางตุลาการ ให้ประกาศหรือคำสั่ง ตลอดจนการปฏิบัติตามประกาศหรือคำสั่งนั้น ไม่ว่าจะกระทำก่อนหรือหลังวันที่รัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ เป็นประกาศหรือคำสั่งหรือ

การปฏิบัติที่ชอบด้วยกฎหมายและชอบด้วยรัฐธรรมนูญและเป็นที่สุด และให้ประกาศหรือคำสั่งดังกล่าวที่ยังมีผลใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้มีผลใช้บังคับต่อไปจนกว่าจะมีกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ มติคณะรัฐมนตรี หรือคำสั่ง แล้วแต่กรณี แก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิก จึงเห็นได้ว่าคำร้องทั้งสองนี้อยู่ระหว่างการดำเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้งและนายทะเบียนพรรคการเมืองก่อนวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗ คณะกรรมการการเลือกตั้งและนายทะเบียนพรรคการเมืองจึงมีอำนาจดำเนินการต่อไปได้โดยชอบด้วยกฎหมาย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยตามที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง กำหนดให้เป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ และวรรคสอง บัญญัติให้การพิจารณาและการทำคำวินิจฉัยให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น ในระหว่างที่ยังไม่มีกฎหมายดังกล่าวให้เป็นไปตามข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัยที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนที่รัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ทั้งนี้ เพียงเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อวรรคหนึ่งหรือรัฐธรรมนูญนี้ กรณีตามคำร้องทั้งสอง ผู้ร้องโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อผู้ร้อง จึงชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ วรรคสอง

ประเด็นที่หนึ่ง มีเหตุยกพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ เนื่องจากไม่ดำเนินการตามมาตรา ๘๒ หรือไม่

ข้อเท็จจริงตามคำร้องทั้งสองรับฟังได้ว่า ผู้ร้องเห็นชอบอนุมัติแผนการดำเนินงานของพรรคผู้ถูกร้อง ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๔ จำนวน ๑๐ โครงการ เป็นเงิน ๗๐๔,๐๐๐ บาท (เจ็ดแสนสี่พันบาทถ้วน) จากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองตามมาตรา ๘๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ออนเงินให้แก่พรรคผู้ถูกร้อง ๔ งวด (๕ ครั้ง) ซึ่งพรรคผู้ถูกร้องได้รับเงินแล้ว

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ผู้ร้องเห็นชอบอนุมัติแผนการดำเนินงานของพรรคผู้ถูกร้องประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๕ จำนวน ๘ โครงการ เป็นเงิน ๖๗๔,๐๐๐ บาท (หกแสนเจ็ดหมื่นสี่พันบาทถ้วน) จากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองตามมาตรา ๘๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ และสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ออนเงินให้แก่พรรคผู้ถูกร้อง ๔ งวด ซึ่งพรรคผู้ถูกร้องได้รับเงินแล้ว

ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่าในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๔ พรรคผู้ถูกร้องมิได้ส่งเอกสารหลักฐานของโครงการค่าใช้จ่ายในการประชุมใหญ่ของพรรค จำนวน ๑๖,๕๐๐ บาท (หนึ่งหมื่นหกพันห้าร้อยบาทถ้วน) และในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๕ มิได้จัดส่งเอกสารหลักฐานใบแจ้งค่าใช้จ่ายบริการของโครงการค่าเช่าอินเทอร์เน็ตของสำนักงานใหญ่ตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนธันวาคม ๒๕๕๕ จำนวน ๗,๐๘๐ บาท (เจ็ดพันแปดสิบบาทถ้วน) อีกทั้งมิได้ส่งคืนเงินคงเหลือพร้อมดอกเบี้ย จำนวน ๒๘๘,๕๘๔.๔๕ บาท (สองแสนแปดหมื่นแปดพันห้าร้อยแปดสิบบาทสี่สิบบาทสี่สตางค์) ตามที่ได้รายงานไว้ ผู้ร้องได้ใช้อำนาจตามมาตรา ๔๒ วรรคสอง กำหนดระยะเวลาให้ดำเนินการแล้วแต่เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาที่กำหนด ผู้ถูกร้องก็มิได้ดำเนินการแต่อย่างใด เห็นว่า พรรคผู้ถูกร้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนไม่ถูกต้องตามความเป็นจริงโดยไม่มีเหตุอันสมควร การกระทำของพรรคผู้ถูกร้องจึงเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติมาตรา ๘๒ มีเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ วรรคสอง

ประเด็นที่สอง ประเด็นที่ต้องพิจารณาต่อไปมีว่า หัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรค ต้องถูกตัดสิทธิตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ และเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๙๘ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีที่พรรคการเมืองต้องถูกยุบเพราะเหตุอันเนื่องมาจากการฝ่าฝืน มาตรา ๘๒ ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคการเมืองที่ถูกยุบไปจะจัดแจ้งการจัดตั้ง พรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้ง พรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นต้องยุบไปตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗ นั้น บทบัญญัติดังกล่าว มิได้ให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญที่จะสั่งเป็นอย่างอื่น จึงต้องสั่งให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของ พรรคการเมืองที่ถูกยุบไปจะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ พรรคการเมืองนั้นต้องยุบไป ดังนั้น ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคการเมืองที่ถูกยุบไป จึงได้แก่ กรรมการบริหารพรรคตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอรับการเปลี่ยนแปลง คณะกรรมการบริหารพรรคไทยเป็นไท ฉบับลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๔ และฉบับลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วม

ในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นต้องยุบไป

การที่ผู้ถูกร้องมีหนังสือที่ คปน ๐๐๑/๐๐๔ ลงวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๘ เรื่อง ยืนยันขอให้ยุบพรรคคนขอปลดหนี้ โดยแจ้งว่าที่ประชุมใหญ่ของพรรคมีมติเมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๗ ให้ยกเลิกพรรคคนขอปลดหนี้และขอให้ศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคโดยไม่ตัดสิทธิกรรมการบริหารพรรคห้าปีเนื่องจากดำรงตำแหน่งครบวาระตามข้อบังคับพรรคเมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๘ นั้น เห็นว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) บัญญัติให้พรรคการเมืองย่อมเลิกได้โดยต้องมีเหตุตามข้อบังคับพรรคการเมือง เว้นแต่กรณีที่มีสมาชิกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ดำเนินการยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๙๓ วรรคหนึ่ง เมื่อพิจารณาข้อบังคับพรรคประกอบแล้วเห็นได้ว่า ข้อบังคับพรรคผู้ถูกร้องตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมืองเรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและกรรมการบริหารพรรคไทเป็นไท ลงวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๑ ข้อ ๙๕ กำหนดให้ “พรรคไทเป็นไทมีความมุ่งมั่นที่จะสนับสนุนการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขให้มั่นคงสถาพรสืบไป ฉะนั้น สมาชิกพรรคจะช่วยกันดำรงรักษาพรรคให้คงอยู่คู่ปวงชนชาวไทยจนสุดความสามารถ เว้นไว้แต่จะถูกยุบเลิกตามกฎหมาย” กำหนดเหตุแห่งการเลิกพรรคไว้แต่เพียงการยุบเลิกตามกฎหมายเท่านั้น ดังนั้น มติที่ประชุมใหญ่ของพรรคเมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๗ จึงไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) และข้อบังคับพรรค ข้อ ๙๕ จึงยกคำขอในส่วนนี้ ส่วนคำขอมีให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น เห็นว่าคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจการของพรรคให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย นโยบาย ข้อบังคับและมติที่ประชุมใหญ่ของพรรคด้วยความรอบคอบ ระมัดระวังและซื่อสัตย์สุจริตและต้องรับผิดชอบร่วมกันในมติและการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารพรรคตามข้อบังคับพรรคการเมืองและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าพรรคผู้ถูกร้องรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองไม่ถูกต้องตรงตามความเป็นจริงและไม่ดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้อง จึงเป็นการปล่อยปละละเลยในหน้าที่ที่ต้องกระทำตามที่กฎหมายบัญญัติ ดังนั้น เมื่อพิจารณาเหตุสำคัญซึ่งมาจากการฝ่าฝืนมาตรา ๘๒ ที่ต้องมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง ประกอบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์แห่งคดีแล้ว เห็นได้ว่าหัวหน้าพรรคการเมืองหรือ

กรรมการบริหารพรรคการเมืองปล่อยปละละเลย เมื่อทราบการกระทำที่ฝ่าฝืนดังกล่าวแล้วมิได้ยับยั้งหรือ
แก้ไขการกระทำดังกล่าวให้ถูกต้อง ศาลรัฐธรรมนูญจึงสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมือง
และกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่มิคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๘ ผู้ที่จะต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง
มีกำหนดเวลาห้าปี นับแต่วันที่มิคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้นได้แก่หัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการ
บริหารพรรคผู้ถูกร้องตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการ
บริหารพรรคไทยเป็นไท ฉบับลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๔ และฉบับลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔
ยกเว้นนายตรีสัลล์ จันทน์เทียนเดชา ที่ข้อเท็จจริงได้ความว่า ลาออกจากตำแหน่งหัวหน้าพรรคและ
สมาชิกพรรคไทยเป็นไทแล้วตั้งแต่วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๓ ก่อนที่พรรคการเมืองจะขอรับเงินสนับสนุน
จากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๔

อาศัยเหตุผลดังกล่าว จึงเห็นควรให้ยุบพรรคคนขอปลดหนี้ ผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๓ ประกอบมาตรา ๘๒ และให้
ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคการเมืองที่ถูกยุบไป จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง
ขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง
ขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดห้าปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นต้องยุบไปและให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของ
หัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมือง ตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง
เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรค ฉบับลงวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๔ จำนวน
๔ คน และฉบับลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ จำนวน ๑๓ คน มีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่มิคำสั่ง
ให้ยุบพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๗
และมาตรา ๙๘

นายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ